

**Informe
Eixample 2016**

www.elpanoramic.org

Un projecte promogut per:

Amb el suport de:

Autors/es: Fidel González, Oriol Alonso i Hungria Panadero.

Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

Maig 2017

Contingut

1. Presentació.....	5
2. El Panoràmic	7
3. Resum executiu	10
4. Les organitzacions de l'Eixample	12
4.1 Tipus d'organització	13
4.2 Àmbit territorial d'actuació	15
4.3 Àmbit sectorial d'actuació	17
4.4 Articulació.....	20
4.5 Instruments i eines associatives	21
4.6 El suport de Torre Jussana	23
5. Les persones	25
5.1 Persones sòcies	25
5.2 L'assemblea i la junta directiva.....	28
5.3 Persones voluntàries.....	30
5.4 Persones col·laboradores.....	32
5.5 Persones actives	34
5.6 Persones remunerades	34
5.7 La participació de dones i homes	37
6. Espais i equipaments.....	40
7. Els recursos econòmics	46
7.1 Volum d'ingressos i resultats econòmics	46
7.2 Fonts de finançament.....	48
7.3 Banca ètica	54

8. Reptes de futur	56
9. Annexos	61
9.1 Fitxa tècnica	61
9.2 Entitats impulsores	62
9.3 Fonts consultades	63

1. Presentació

El sector associatiu és un dels motors de Catalunya. Les associacions són escoles de democràcia i de ciutadania activa, agents generadors de cohesió social i espais de lluita per la transformació social i pel benestar de la ciutadania. Per tot plegat, són un motor que cal cuidar, mantenir en un bon estat i fomentar que sigui capaç de créixer i millorar.

La diversitat de les entitats és una de les principals fortaleeses del sector però per treure'n el màxim profit cal gestionar-la correctament. Per això, des de les pròpies associacions s'ha generat l'impuls necessari per aconseguir dades reals i exhaustives. El resultat d'aquest impuls és **El Panoràmic**, considerat una “selfie” panoràmica del teixit no lucratiu, és a dir, feta per les pròpies entitats.

Amb aquesta publicació es presenta i fa públic l'informe de resultats de la tercera edició del Panoràmic. Una feina col·laborativa entre entitats i administracions, a partir de les dades proporcionades per més de 2.000 associacions del país. Cal posar de manifest l'esforç de les entitats impulsores: l'Observatori del Tercer Sector, la Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia, la Fundació Pere Tarrés i la Fundació Bancària La Caixa que, conjuntament amb el lideratge de Consell d'Associacions de Barcelona i el suport de l'Ajuntament de Barcelona i la Direcció general d'Acció Cívica i Comunitària del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, entre d'altres administracions, han consolidat el Panoràmic com una eina al servei del sector.

El Panoràmic permet analitzar i consolidar dades sobre l'evolució del teixit associatiu a nivell català i barceloní. Una informació molt valuosa, pel fet que permet veure amb claredat quins són els punts forts, els punts febles i els reptes de futur del sector. Conèixer aquesta realitat serà útil, també, per millorar les actuacions de suport al teixit associatiu que es realitzen des de diferents agents, a més d'oferir una recerca potent sobre el sector al món acadèmic, mitjans de comunicació i societat en general.

Aquesta nova edició del Panoràmic s'edita, un any més, en el marc de la segona època dels Dossiers Barcelona Associacions, una col·lecció de Torre Jussana pensada per publicar estudis, informes i reflexions sobre el sector associatiu. Com en l'anterior edició és en format electrònic. Paral·lelament, a www.elpanoramic.org

està disponible l'aplicatiu que permet consultar les dades amb més detall per tal de garantir que la màxima utilitat d'aquestes.

Esperem, doncs, que El Panoràmic sigui una eina efectiva per ajudar a les entitats a continuar creixent i que aquest esforç es concreti en noves i millors eines per al seu desenvolupament. Per què la millora de les associacions és clau per seguir millorant els diferents territoris i sectors i, en conseqüència, la ciutat i el conjunt del país.

Seguirem donant-vos suport a la bona feina que feu des de les associacions!

Fernando Pindado

Comissionat de Participació de l'Ajuntament de Barcelona

Bernat Valls

Director General d'Acció Cívica i Comunitària del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies

Montserrat Morera

Presidenta del Consell d'Associacions de Barcelona

2. El Panoràmic

El Panoràmic és una recerca impulsada pel Consell d'Associacions de Barcelona –CAB- i fruit de les reflexions recollides en el 2n Congrés de les Associacions de Barcelona. Aquesta iniciativa que neix del mateix món no lucratiu aporta informació sobre l'abast del teixit associatiu i posa de manifest la seva força, disposant de dades sobre la seva situació i evolució.

Després de tres edicions, el Panoràmic es consolida com una eina per a la millora i l'enfortiment del món associatiu a través de la seva visió transversal i les sèries de dades que es van generant, les quals permeten establir reptes i elements de millora alhora que comencen a dibuixar tendències.

La presència del Panoràmic en el món associatiu català cada vegada és més estesa. Any rere any el coneixen més organitzacions, augmenta la participació i es posa de manifest el seu valor d'aportació, com és la visibilitat d'un sector sovint invisible i la millora de les entitats a partir de les dades de conjunt. Un reflex de l'espai que ocupa el Panoràmic en el món no lucratiu es pot trobar en el fet que prop del 40% dels qüestionaris per a la recollida d'informació han estat realitzats personalment per les presidències de les entitats.

La primera edició del Panoràmic, l'any 2014, es va realitzar a la ciutat de Barcelona i va comptar amb prop de 800 respostes. Des del 2015 s'ha dut a terme l'extensió del Panoràmic a tota Catalunya. En l'edició 2016 el resultat ha estat una participació de 2.200 entitats no lucratives a tota Catalunya de les quals 1.200 es troben ubicades a la ciutat de Barcelona, xifra que contribueix a definir el mapa del món no lucratiu català, el qual continuarà completant-se en les properes edicions.

Coneixement

La generació de dades contribueix a identificar temes de millora i posar llum sobre les percepcions. El coneixement ajuda a fer-se més forts.

Visibilitat

Les xifres de dimensió i la informació sobre les activitats que es realitzen donen visibilitat davant la societat a un sector del qual sovint no hi ha dades.

Reconeixement

La informació objectiva contribueix al reconeixement social de la feina que es realitza i els valors que es promouen en el camí cap a la transformació social.

Incidència política

A partir de preguntes sobre el posicionament del sector es contribueix a la millora de les accions d'incidència política.

Dimensió

Les entitats formen part de la vida del país però cal contextualitzar-les per tal de saber quin lloc ocupen a la societat.

El Panoràmic treballa des dels valors de sector tot innovant el procés de recerca. Els elements metodològics d'innovació que caracteritzen el Panoràmic són:

Col·laboració

Les entitats impulsores uneixen representativitat, experiència i capacitat d'execució. En el Panoràmic no hi ha una empresa consultora que fa un encàrrec.

Participació

Hi ha grups de treball per definir necessitats, el qüestionari s'elabora de forma participativa i es treballa en transparència.

Proximitat

El treball de camp s'estructura des d'entitats de l'entorn que es responsabilitzen d'aconseguir les respostes a la seva zona.

Open data

Les dades es comparteixen amb centres d'investigació, entitats de segon nivell, universitats, administracions, etc. perquè facin noves explotacions i reflexions.

Eficiència

Al segle XXI la tecnologia ha canviat la manera de fer investigació social i hem incorporat novetats com els qüestionaris electrònics i un aplicatiu personalitzat. Cada euro és aprofitat al màxim i a més millora l'optimització a cada edició anual.

Adequació

Les organitzacions de la societat civil són diverses en molts aspectes: activitat, forma d'organitzar-se, comunitat, destinataris, etc. El qüestionari compta amb més de 80 itineraris de resposta diferents.

Transversalitat

Des dels seus inicis el Panoràmic ha tingut un plantejament transversal amb la participació d'organitzacions de tots els àmbits, la qual cosa facilita la comparabilitat i el coneixement agregat.

3. Resum executiu

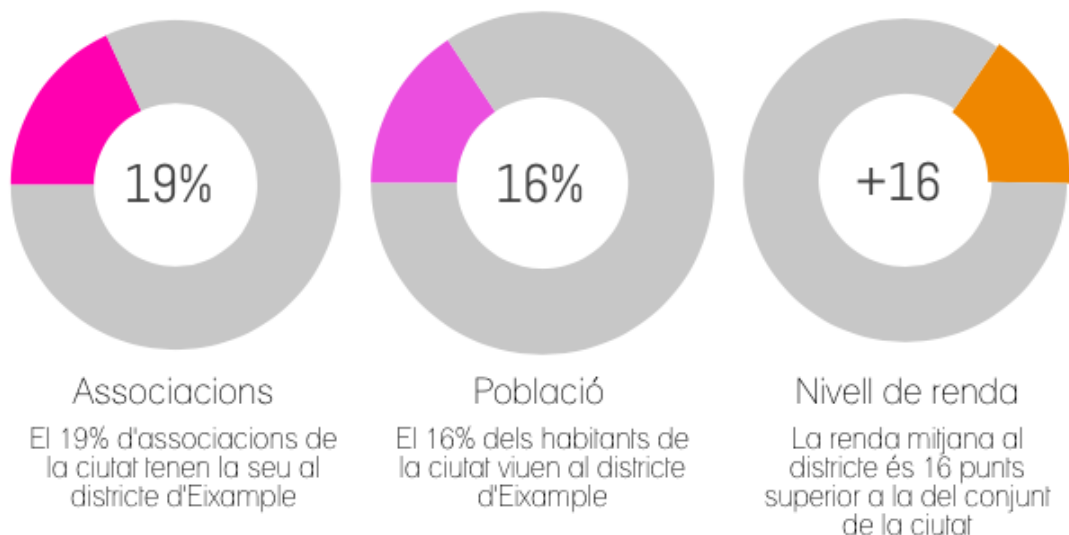
- ✓ S'estima que l'Eixample és el districte amb el major nombre d'associacions de la ciutat, el 18% del total.
- ✓ L'àmbit d'actuació principal de les entitats és el de l'acció social.
- ✓ El 64% de les organitzacions del districte són associacions de base. I el 67% s'articulen formant part d'una plataforma de segon nivell.
- ✓ El 55% de les organitzacions fan gran part de la seva activitat a la ciutat de Barcelona.
- ✓ El 32% de les associacions compta amb d'entre 3 i 30 associats/des, i un 25% d'organitzacions compta amb més de 250 socis/es.
- ✓ Les dones representen el 49% de les persones associades a les organitzacions del districte. Un pes relatiu que s'incrementa fins al 59% a la seva representació a l'assemblea i que es redueix progressivament a mesura que s'incrementa el grau de responsabilitat -47% a la Junta directiva i 46% assumint la presidència-.
- ✓ El 71% de les entitats de l'Eixample compten amb persones voluntàries. El més habitual és que comptin amb 10 o menys persones voluntàries -32%-
- ✓ El 79% de les entitats del districte de l'Eixample compten amb persones remunerades.
- ✓ El 44% de les entitats de l'Eixample tenen la seu en un local en lloguer, el 18% en un espai públic cedit, i el 12% a un domicili particular d'una persona membre de l'entitat. El 63% de les associacions de base desitgen modificar el tipus de titularitat de la seva seu.
- ✓ El 27% d'organitzacions va tenir uns ingressos entre 100.000 i 500.000€ l'any 2015. Els recursos propis representen la principal font de finançament -55%- seguida del finançament públic -30%-.

- ✓ Els tres reptes prioritaris de l'associacionisme segons les organitzacions de l'Eixample són: l'ampliació i implicació de la base social, consolidar el finançament i el treball en xarxa i la col·laboració amb diferents agents socials.

4. Les organitzacions de l'Eixample

El districte de l'Eixample està format per 6 barris: el Fort Pienc, la Sagrada Família, la Dreta de l'Eixample, l'Antiga Esquerra de l'Eixample, la Nova Esquerra de l'Eixample i Sant Antoni. Es tracta d'un districte construït durant els anys d'industrialització a Catalunya, entre finals del segle XIX i principis del XX. Va ser dissenyat per l'enginyer i urbanista Ildefons Cerdà i, en part, creat per arquitectes modernistes de l'època, fet que li atorga una personalitat pròpia. L'Eixample és el districte més poblat de la ciutat i també el que agrupa el nombre més elevat d'associacions. S'estima que hi tenen la seva seu 1.065 associacions, és a dir, el 18% de la ciutat. Aproximadament hi ha 1 associació per cada 248 habitants, una ràtio sensiblement inferior a la que mostra el conjunt de la ciutat -1 associació per cada 274 habitants-.

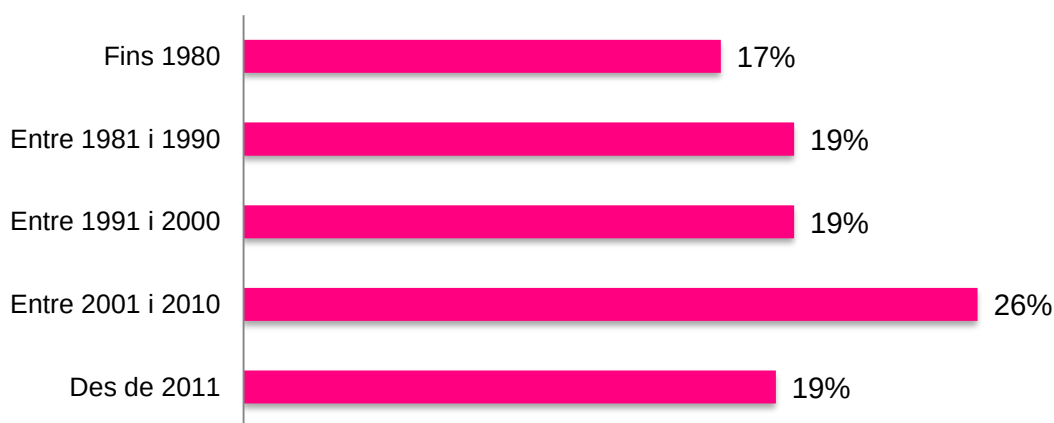
Infografia 1. Associacionisme a l'Eixample

La major part de les entitats consultades de l'Eixample -45%- es van constituir a cavall entre el s. XX i XXI, el 26% a la primera dècada del s. XXI. Mostrant a la dècada següent una sensible davallada, ja que entitats constituïdes a partir del 2011 representen el 19% del total. Unes dades que disten sensiblement respecte el conjunt de la ciutat, on el 21% de les entitats van ser creades abans dels anys 80, el 38% entre el 1981 i l'any 2000, el 26% entre l'any 2001 i 2010, i el 15% des de l'any 2011.

L'edat mitjana de les entitats de l'Eixample és de 22 anys, sensiblement més novells respecte al conjunt de la ciutat -25,3-.

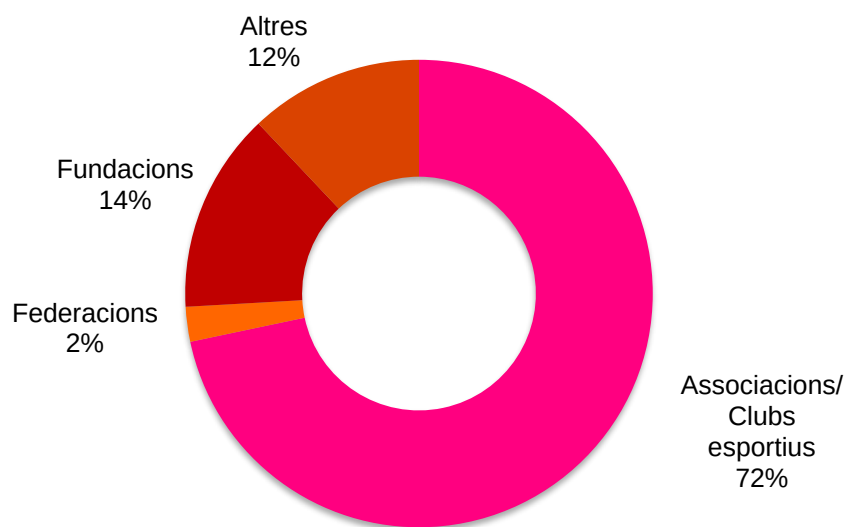
Gràfic 1 Any de constitució de les entitats de l'Eixample

4.1 Tipus d'organització

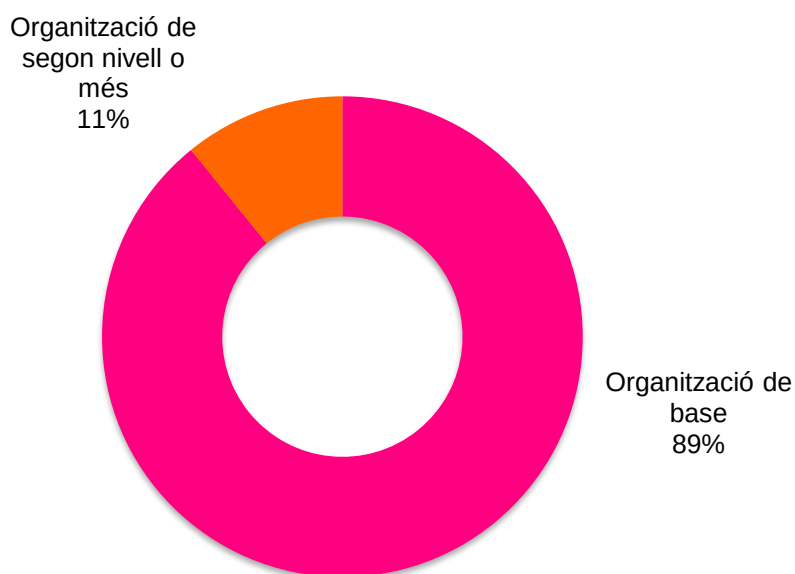
La majoria de les entitats analitzades per aquest informe té forma jurídica d'associació, federació o club esportiu -74%-, el 14% són fundacions i el 12% estan classificades com a "altres", d'aquestes, el 7% es corresponen a cooperatives sense ànim de lucre, i el 3% a organitzacions sense forma jurídica. Cal tenir en compte que les associacions són l'objecte d'estudi principal d'aquesta recerca i per tant, poden estar sobre representades respecte a la distribució real del districte pel que fa a fundacions, associacions i altres formes jurídiques.

Gràfic 2 Forma jurídica de les organitzacions analitzades al districte de l'Eixample

El 89% de les organitzacions del districte són de base, és a dir, agrupen persones, mentre que l'11% són de segon nivell o superior, com ara les federacions i coordinadores, i agrupen entitats.

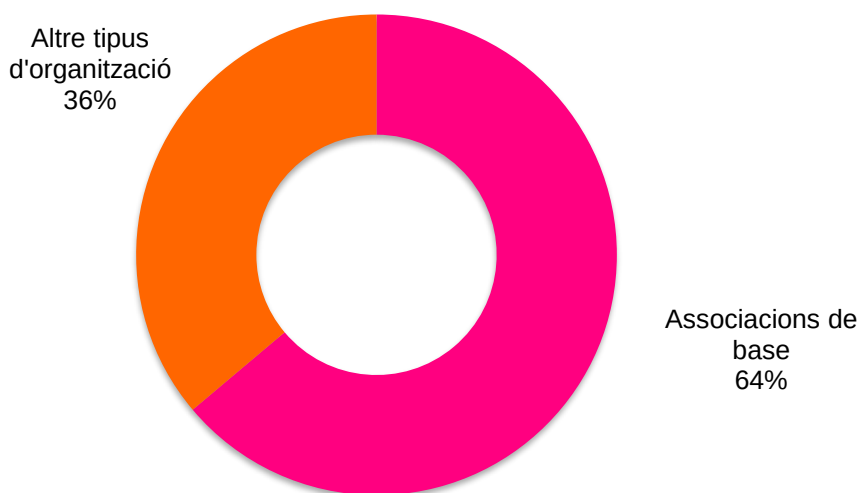
Gràfic 3 Nivell de l'organització

Entre la gran varietat de formes organitzatives, en aquest informe s'ha volgut distingir aquelles que es poden correspondre a les entitats de base associativa. Així, s'ha aïllat les que es consideren associacions de base, aquelles organitzacions de base que tenen forma jurídica d'associació o club esportiu, diferenciant-les de la resta.

El 64% de les organitzacions del districte participants del Panoràmic es corresponen a associacions de base, una proporció catorze punts percentuals per sota del conjunt de la ciutat -78%-. El que pot estar en línia amb la dinàmica de centralitat que pot exercir el districte i que pot motivar la ubicació d'organitzacions de base que no són associacions, ja que el 28% de les organitzacions de base es corresponen a fundacions i cooperatives.

Gràfic 4 Tipus de l'organització

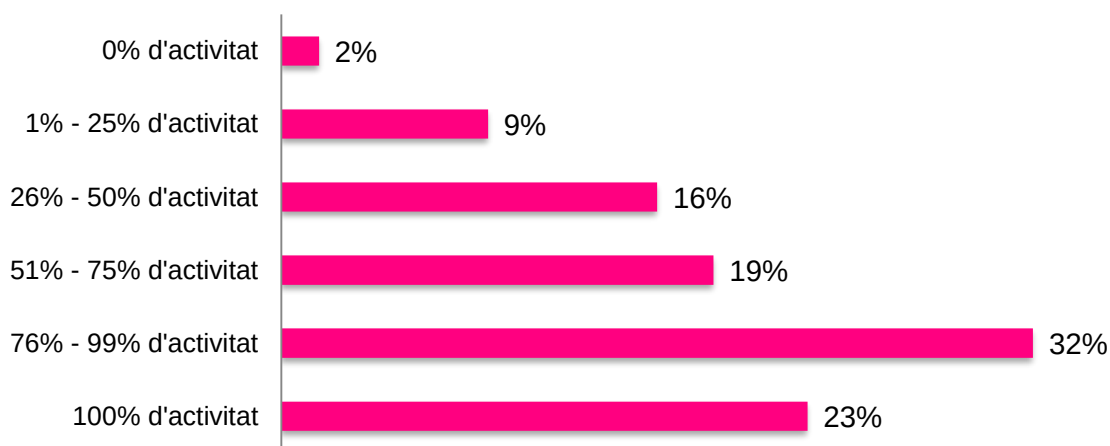
4.2 Àmbit territorial d'actuació

La majoria de les entitats del districte concentren la major part de la seva activitat a la pròpia ciutat -especialment les organitzacions de base-, mentre que les entitats de nivell superior tenen activitat més enllà del municipi, ja que com s'ha comentat hi ha un important nombre de federacions de país degut a l'efecte capitalitat. Al conjunt de la

ciutat de Barcelona, el 67% de les organitzacions fan el 76% o més de la seva activitat a la ciutat, una proporció que s'incrementa fins al 70% en el cas de les associacions de base i que agrupa al 60% de la resta d'organitzacions - 64% a les organitzacions de segon nivell i 36% en el cas del tercer nivell o superior-.

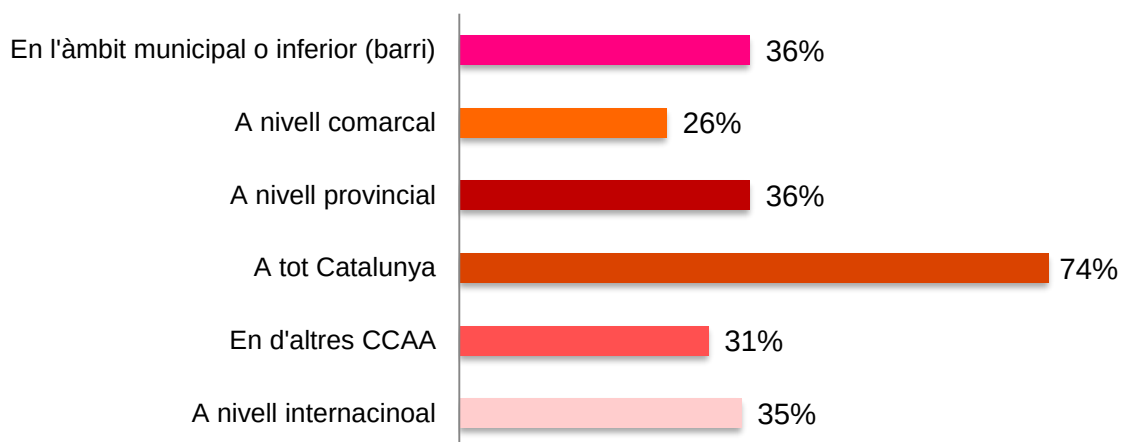
Al districte de l'Eixample, el 55% de les organitzacions consultades realitzen entre el 76% i el 100% de l'activitat en el municipi. Les entitats que realitzen menys del 51% de la seva activitat a la ciutat representen el 27% del total i aquelles que desenvolupen entre el 51% i el 75% representen el 19%. El que corrobora l'argument de l'elevada concentració en aquest districte de les seus d'organitzacions d'àmbit nacional.

Gràfic 5 Percentatge d'activitat a la ciutat de Barcelona

Entre les entitats que realitzen una part de l'activitat fora de Barcelona, el més destacat és que el 74% actua a nivell de tot Catalunya, al voltant d'un terç realitza la seva activitat en l'àmbit municipal o inferior, provincial, en d'altres comunitats autònomes o a nivell internacional; i un 26% ho fa a nivell comarcal. En general, l'actuació en àmbits supramunicipals (comarcal, provincial, a tot Catalunya, en d'altres comunitats autònomes o a nivell internacional) es mostra en aquest districte per sobre del conjunt de Barcelona -entre quatre i set punts percentuals més-.

Gràfic 6 Àmbit territorial d'actuació de les entitats (pregunta multi-resposta). Només per a entitats <100% d'activitat a Barcelona.

"Centrem l'activitat al nostre barri per les condicions d'aquest i perquè creiem que és on hem d'incidir de forma més directa."

Extret de les preguntes obertes

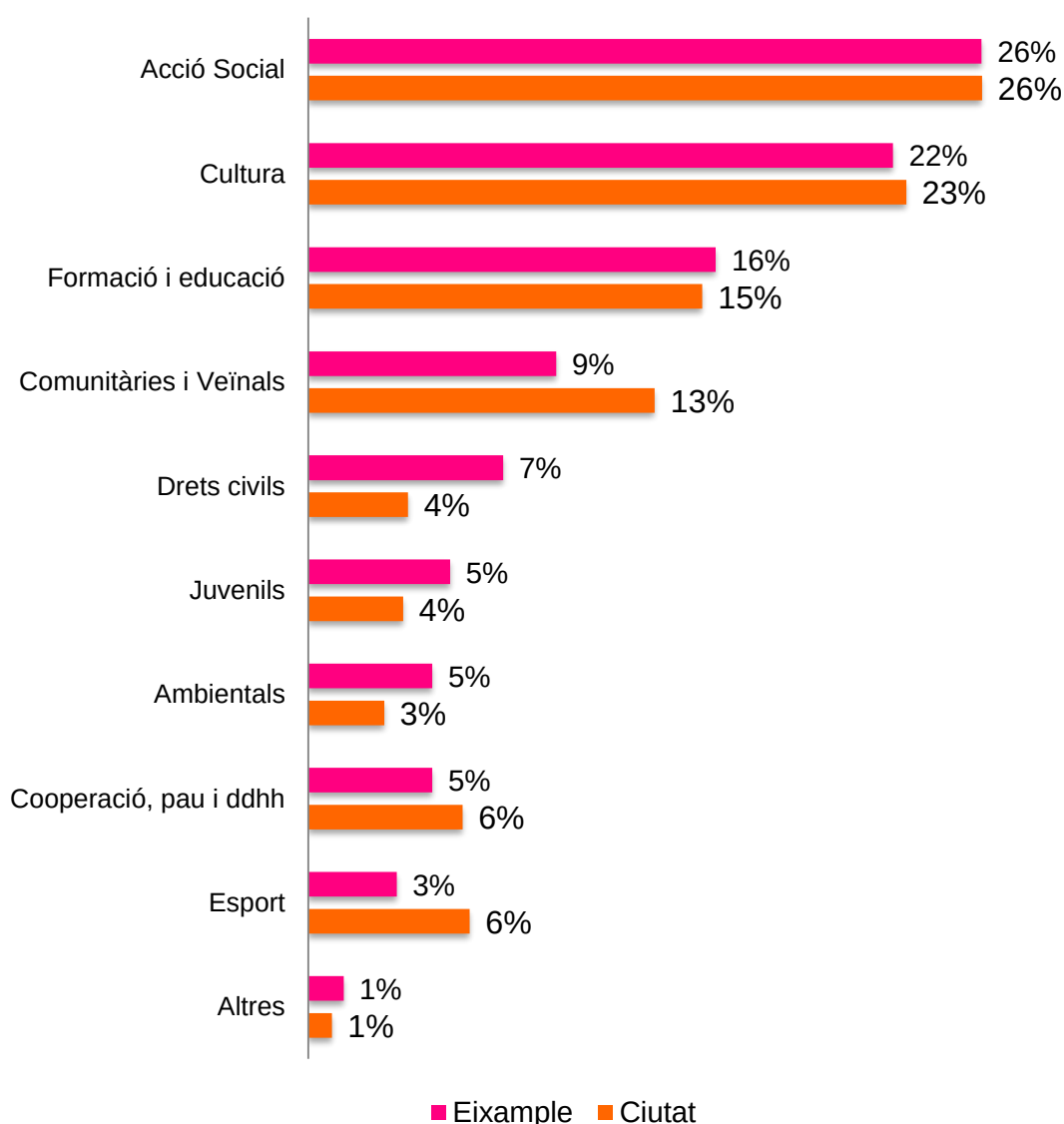
4.3 Àmbit sectorial d'actuació

En relació a l'àmbit sectorial d'actuació principal de les entitats, predomina el d'Acció Social -26%- seguit del cultural -22%-. Les organitzacions de formació i educació representen el 16% del total de districte i les comunitàries i veïnals el 9%. Tal i com mostra el següent gràfic, la distribució sectorial de les entitats del districte no dista gaire de la que es dona al conjunt de la ciutat.

Si s'analitza diferenciant entre associacions de base i la resta, la relació de l'àmbit sectorial varia considerablement: Les organitzacions d'acció social mostren un pes inferior a les associacions de base -23%-, i s'incrementa fins a representar el 33% de la resta d'organitzacions. El mateix passa a les entitats culturals, que representen el 18% de les associacions de base i el 33% de la resta d'organitzacions; o a les entitats juvenils, que representen el 3% de les associacions de base i el 12% de la resta d'organitzacions.

De forma inversa, el pes de les associacions de base que actuen en l'àmbit de la formació i educació -20%- i es redueix a la resta d'organitzacions -5%-, o en l'àmbit de les entitats comunitàries i veïnals, que representen l'11% de les associacions de base i el 5% de la resta d'organitzacions.

Gràfic 7 Àmbit d'actuació prioritari de les entitats de base

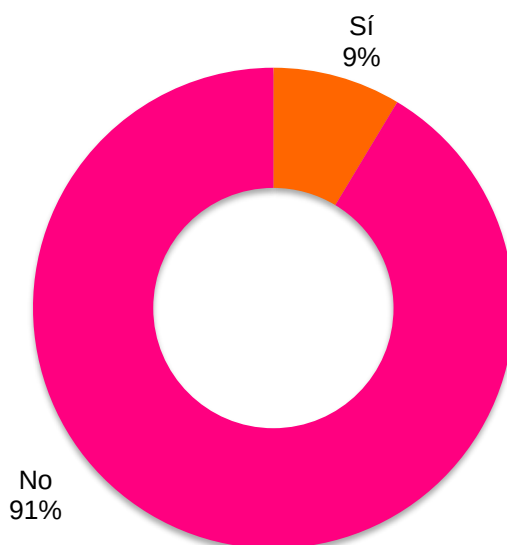

S'ha de matisar que per a la construcció d'aquest mapa d'àmbits s'ha hagut de destriar el que es considera l'àmbit prioritari en cada cas, tot i que aquest no necessàriament és l'únic. A tall d'exemple, una AMPA s'ha ubicat en l'àmbit de formació i educació encara que aquesta desenvolupi activitats esportives en l'escola. Un altre exemple es troba en una entitat que s'adreça a un col·lectiu en situació de risc i les activitats que desenvolupa

per millorar la seva qualitat de vida són culturals. En aquest cas, l'entitat s'ha ubicat en l'àmbit de l'acció social. Aquest exercici d'identificació posa de manifest la transversalitat del món no lucratiu.

El Panoràmic ha introduït un altre element d'organització com és la confessió religiosa. El 9% de les entitats de l'Eixample participants en l'estudi afirma estar inspirada en valors religiosos, una proporció sensiblement inferior a la que mostra el conjunt de la ciutat -11%-. Entre aquestes, el catolicisme o l'església catòlica és la religió predominant.

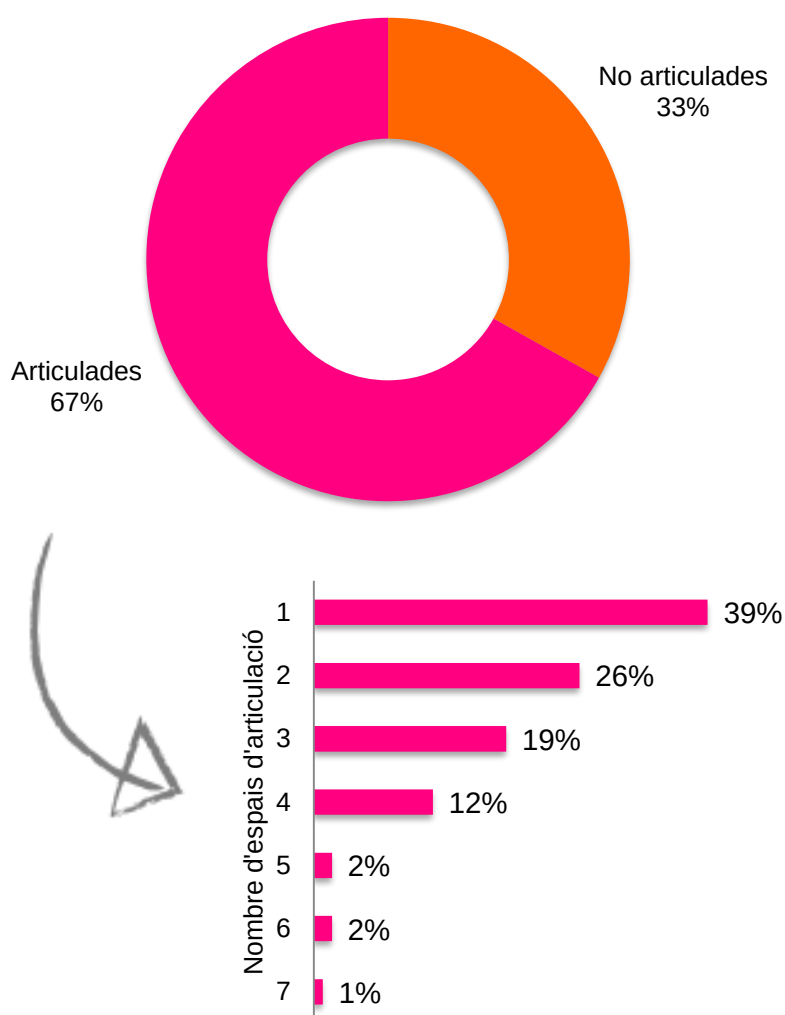
Gràfic 8 Entitats inspirades en valors religiosos

4.4 Articulació

El 67% de les entitats formen part de com a mínim d'una organització de nivell superior (federacions, plataformes, confederacions, coordinadores, etc.), una proporció exactament igual a la que es dona al conjunt de la ciutat. Del total d'entitats del districte, el 41% estan articulades més d'una vegada, sensiblement per sobre del que mostra el conjunt de la ciutat -39%-. De les que estan articulades, el 39% formen part exclusivament d'una organització de segon nivell o superior, una de cada quatre té representació en dos, el 19% forma part de tres xarxes o plataformes, i el 16% s'articula en 4 o més espais. Unes proporcions d'articulació múltiple similars a les del conjunt de la ciutat.

Gràfic 9 Articulació de les organitzacions de l'Eixample i número d'espais d'articulació

Les associacions de base s'articulen en una proporció inferior a la resta d'organitzacions analitzades -63% i 73% respectivament-, alhora que la seva articulació múltiple també es mostra en proporcions menors – 34% i 53% respectivament-. Una relació que també es dona al conjunt de la ciutat, tot i que les diferències no són tan acusades en tant que les associacions de base s'articulen en un 65% dels casos i la resta d'organitzacions és del 77%.

4.5 Instruments i eines associatives

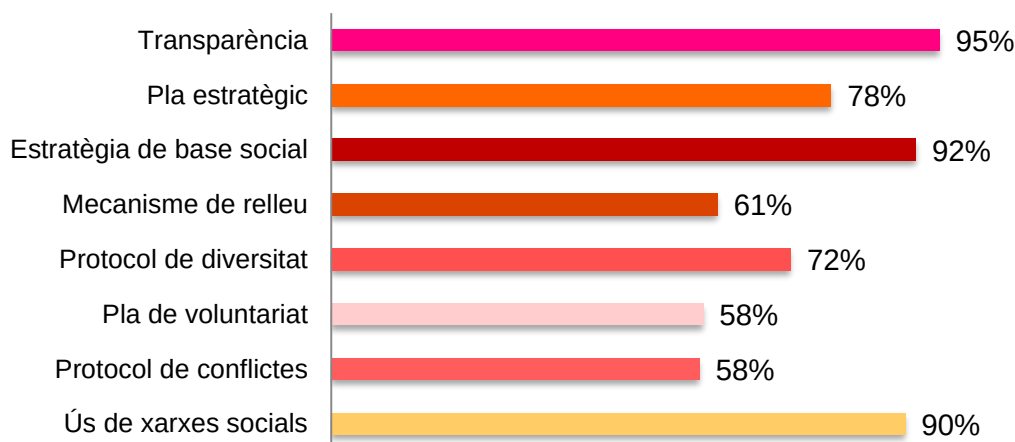
En correspondència amb el conjunt de Barcelona, quasi la totalitat d'organitzacions consultades del districte realitza alguna actuació de transparència -95%-, ja sigui la consulta de manera oberta de documentació com estatuts o memòries, o en la possibilitat de consulta d'informació segons el que preveu la llei de transparència (Llei 19/2014). Un mecanisme que no mostra diferències significatives entre les diverses tipologies i realitats associatives.

El 78% de les organitzacions manifesten disposar d'un document escrit sobre el llarg termini -Pla estratègic- o reflexió sobre el futur de l'organització, una proporció sensiblement superior a la de la resta del conjunt de la ciutat -67%-. Una planificació que és menor en el cas de les associacions de base -68%-.

La majoria de les organitzacions -92%- manifesta que realitza accions per ampliar la seva base social, una proporció lleugerament per sobre de la que presenta el conjunt de la ciutat -87%-. Unes actuacions que es mostren més presents a les associacions de base -97%- respecte la resta d'organitzacions -85%-.

El 61% de les organitzacions manifesta que disposa d'un mecanisme per escrit per garantir i facilitar el relleu dels i les membres de la Junta Directiva, lleugerament per sobre del que mostra el conjunt de Barcelona -58%-. Un instrument menys habitual entre les associacions de base i entre les entitats que no disposen de personal remunerat - 57% en tots dos casos-.

Gràfic 10 Eines o instruments de les que es doten i fan servir les organitzacions de l'Eixample

El 72% de les organitzacions del districte analitzades, manifesta disposar de criteris de diversitat (sexe, edat, procedència, distribució territorial, etc.) en el funcionament associatiu, una proporció considerablement superior al que mostra el conjunt de la ciutat -59%-. Uns protocols que es donen en major proporció entre les associacions de base -79%- i entre les organitzacions amb personal remunerat -74%-.

El 58% organitzacions analitzades disposa o aplica un pla de voluntariat, el 77% d'acord o en procés d'adaptació al que preveu la Llei de Voluntariat i Associacionisme (Llei 25/2015). La presència d'aquest tipus de pla a les entitats del districte es mostra sensiblement per sota del que es dona al conjunt de Barcelona -64%-. Unes proporcions que s'incrementen sensiblement en el cas de les associacions de base -60%- i en aquelles que disposen de persones remunerades -72%-.

El 58% de les organitzacions del districte analitzades manifesta disposar d'espais o protocols específics per a la gestió de conflictes dins de l'entitat. Una proporció sensiblement superior a la del conjunt de la ciutat -54%-, i que en el cas de les entitats d'acció social s'incrementa fins al 74%.

Quasi la totalitat de les entitats del districte -90%- manifesta fer servir activament les xarxes socials (Twitter Facebook, etc.), tot i que si ho controlem per la disponibilitat d'aquestes dades, la proporció es redueix al 60%. D'aquestes, el 73%, treballen amb més d'una xarxa social. Seguint aquest indicador controlat, les associacions de base mostren un ús menor d'aquest tipus de xarxa respecte la resta d'organitzacions -53% i

73% respectivament-. Aquestes diferències també es reproduïxen en l'ús múltiple d'aquestes eines -66% i 82% respectivament.

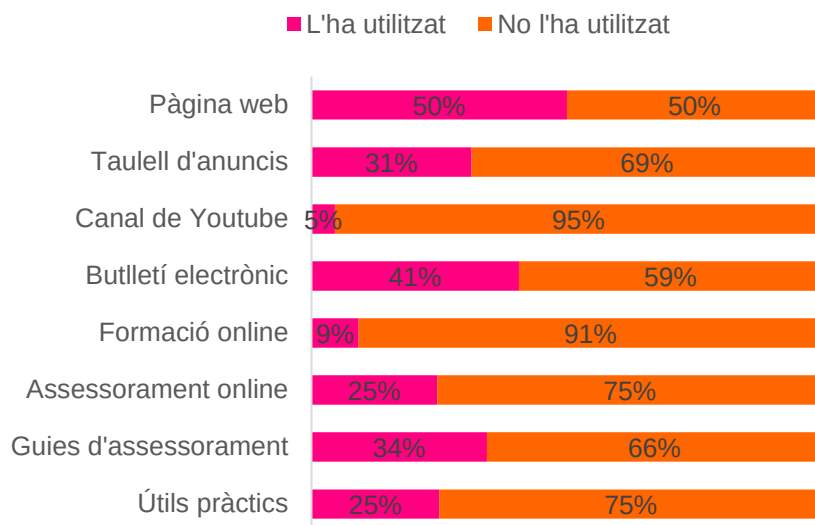
4.6 El suport de Torre Jussana

El creixement i la consolidació del món no lucratiu en les darreres dècades ha donat lloc a noves necessitats d'aprenentatge i millora. Des de l'assessorament per crear una entitat fins a les activitats formatives i d'acompanyament són diverses les propostes i recursos que neixen des del propi sector i des de les administracions públiques per enfortir i fer créixer el teixit associatiu. En aquesta línia i en plena revolució tecnològica s'han desenvolupat diverses eines virtuals que contribueixen a la millora associativa. El Panoràmic ha volgut analitzar les principals recollint l'anàlisi que fan les entitats dels serveis digitals que ofereix Torre Jussana, centre de serveis a les associacions. S'ha preguntat per l'espai web, pel seu butlletí, per les guies d'assessorament consultables al web, pel taulell d'anuncis (on es fan crides de voluntariat, ofertes de feina, etc.), per la col·lecció d'Útils Pràctics, per les formacions i assessoraments online i, per últim, pel canal de Youtube.

Entre els serveis més utilitzats, són l'espai web de Torre Jussana i el seu butlletí electrònic TJ Express -50% i 41% respectivament. Les guies d'assessorament són emprades pel 34% de les organitzacions analitzades, el taulell d'anuncis pel 31% i tant l'assessorament online com els útils pràctics pel 25%.

Les associacions de base fan un major ús de quasi la totalitat de recursos respecte a la resta d'organitzacions, en especial l'assessorament online -42% i 9% respectivament- i les guies d'assessorament -52% i 18% respectivament-.

Gràfic 11 Ú dels diferents recursos digitals que ofereix Torre Jussana – centre de serveis a les associacions

"Els cursos presencials de Torre Jussana ens han estat de gran utilitat".

Extret de les preguntes obertes

5. Les persones

Les entitats compten amb persones associades, voluntàries, col·laboradores, etc. En conjunt, tots aquests grups es poden definir com a ciutadania activa que s'implica, a través d'associacions o de grups informals, per aconseguir uns objectius comuns.

5.1 Persones sòcies

Les persones associades donen sentit al propi model organitzatiu i són l'element indispensable de la vida associativa. El Panoràmic aporta informació sobre aquest col·lectiu. Una de les primeres dades que s'analitzen és la grandària de les associacions en funció de les persones associades que en formen part.

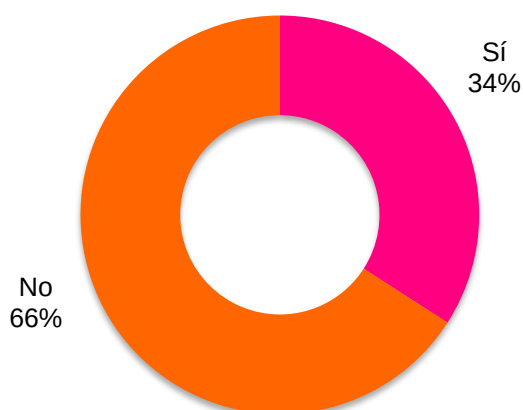
S'han establert 4 grups per analitzar el nombre de persones sòcies de les entitats: d'entre 3 i 30 persones associades, d'entre 31 i 90, d'entre 91 i 250 i de més de 250 (aquests grups s'han establert a partir dels quartils). La distribució per trams mostra una major presència d'entitats de fins a 30 persones associades -32%-, seguides per les entitats de més de 250 associades -25%- i les d'entre 91 i 250 persones -24%-. Una relació similar a la que es dona al conjunt de la ciutat de Barcelona, tot i que en el cas de les entitats del districte, les organitzacions amb un major volum de persones associades es mostra sensiblement per sobre del que es dona al conjunt de la ciutat -49% i 44% respectivament-.

Gràfic 12 Associacions segons el nombre de persones associades (per trams)

El 34% de les organitzacions del districte tenen entre les seves associades, persones amb algun tipus de discapacitat, una proporció en la mateixa línia de la que mostra el conjunt de la ciutat -36%-. Les persones amb discapacitat tenen una major presència en les associacions de base respecte a la resta d'organitzacions -41% i 10% respectivament-.

Gràfic 13 Entitats que compten amb persones sòcies amb discapacitat

Per tal de poder analitzar com s'impliquen les persones sòcies en el dia a dia de l'organització, s'han establert tres nivells de participació. El nivell A fa referència al grau més alt d'implicació i el C al més baix.

Nivell A

Assistència a les assemblees, participació continuada en les activitats, col·laboració en l'organització d'aquestes, assumpció de responsabilitats en l'associació i, si és el cas, pagament de quota d'associat/da.

Nivell B

Assistència a les assemblees, participació puntual en les activitats organitzades per l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

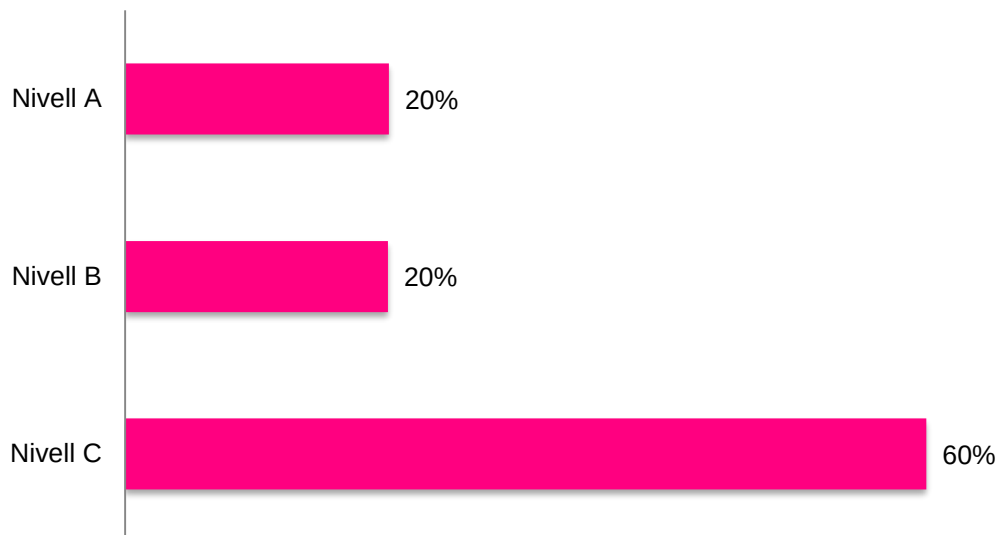
Nivell C

Participació puntual en les activitats de l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

A partir dels resultats obtinguts, es pot observar una tendència on el volum de persones associades es redueix segons s'incrementa el grau d'implicació. Així, el nivell d'implicació C és el majoritari -60% del total de persones associades-, amb diferències significatives amb la resta de nivells. -20% tant al nivell A i com al nivell B-. Una relació sensiblement diferent a la que mostra el conjunt de Barcelona, que tot i seguir la mateixa tendència, mostra variacions de pesos entre les diferents categories. Al conjunt de la ciutat el nivell C representa el 50% de les associades, el nivell B representa el 32% i el nivell A representa el 18%.

Les entitats de base mostren uns nivells de major implicació sensiblement més baixos que la resta d'organitzacions -19% i 23% respectivament en el cas del nivell A-. Segons s'incrementa el volum de persones associades, el nivell d'implicació C mostra un major pes, passant del 14% entre les entitats de menys de 31 persones associades, a representar el 63% de les que integren més de 250 persones. En el sentit invers, a les entitats de menys de 31 associades, el nivell d'implicació A representa el 77% i el 18% a les entitats de més de 250 associades. Per últim, en el cas de les organitzacions que no disposen de personal remunerat, el nivell d'implicació A, és el majoritari, representant el 44%, i a les que sí que en disposen, el nivell d'implicació majoritari és el C -62%-.

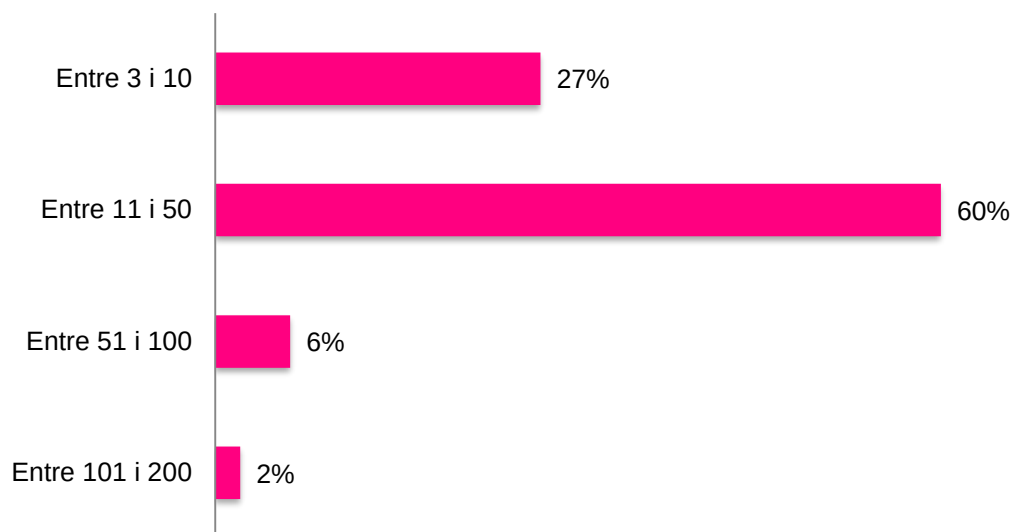
Gràfic 14 Persones associades segons nivells d'implicació

5.2 L'assemblea i la junta directiva

Les associacions compten amb dos òrgans importants: l'assemblea (el màxim òrgan sobirà d'una associació) i la junta directiva (principal òrgan de govern de les associacions). Pel que fa a la participació de les persones associades a l'assemblea, majoritàriament -60%- hi participen entre 11 i 50 associats/des (independentment del nombre de socis/es de l'entitat). Un nivell de participació en les mateixes proporcions que al conjunt de la ciutat de Barcelona. De mitjana hi participen unes 40 persones; tenint en compte que la mitjana d'associats/des per entitat al districte és de 971 persones, podem afirmar que la participació assembleària és substancialment baixa, tot i ser l'element essencial per garantir la democràcia interna de les associacions.

Gràfic 15 Total persones participants a la darrera assemblea de 2015

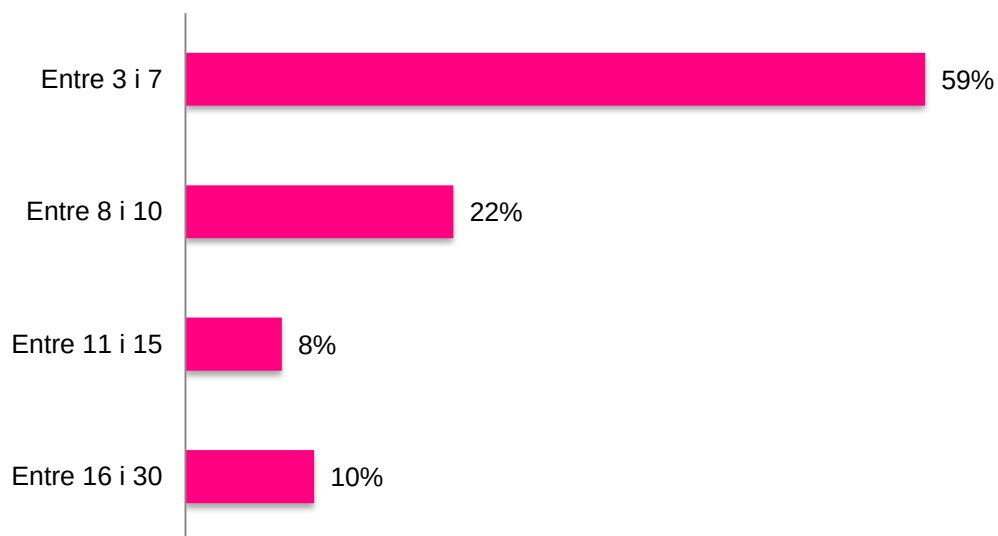

"No tenim junta directiva, som una entitat assembleària".

Extret de les preguntes obertes

D'altra banda, la majoria d'entitats tenen juntes directives formades per entre 3 i 7 persones -59%-, tot i que la moda de persones que formen la junta directiva –xifra més freqüent- es situa en 3 persones. Com és lògic, a mesura que augmenta el nombre de membres a les juntes, disminueix el percentatge d'entitats que presenten aquesta característica. I a mesura que s'incrementa el volum de socis de l'organització, també s'incrementa el nombre de membres de la Junta. Les associacions de base mostren un menor nombre de membres a les juntes directives respecte a la resta d'organitzacions.

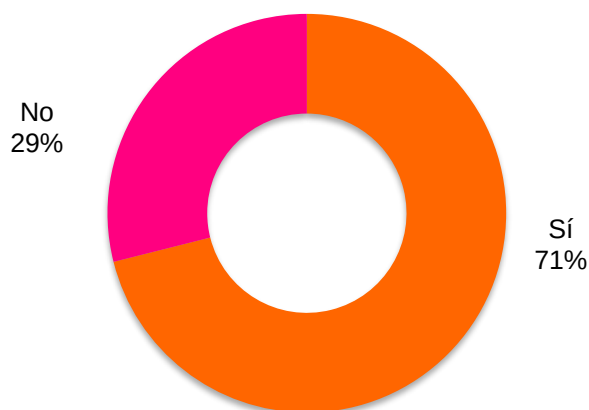
Gràfic 16 Nombre de persones que formen la junta directiva (per trams)

5.3 Persones voluntàries

A banda de les persones associades i dels òrgans de govern, una part important de les entitats consultades de l'Eixample compten amb persones voluntàries -71%-, una proporció sensiblement inferior a la del conjunt de la ciutat de Barcelona -79%-. Les associacions de base mostren una major presència de persones voluntàries respecte a la resta d'organitzacions analitzades -77% i 62% respectivament-. Aquest tipus de vinculació amb l'organització és força freqüent a les entitats d'acció social i a les de formació i educatives, on el 82% i 81% de les entitats consultades respectivament compten amb persones voluntàries. Les organitzacions amb persones remunerades també mostren una menor presència de persones voluntàries respecte les que sí que en disposen -74% i 59% respectivament-.

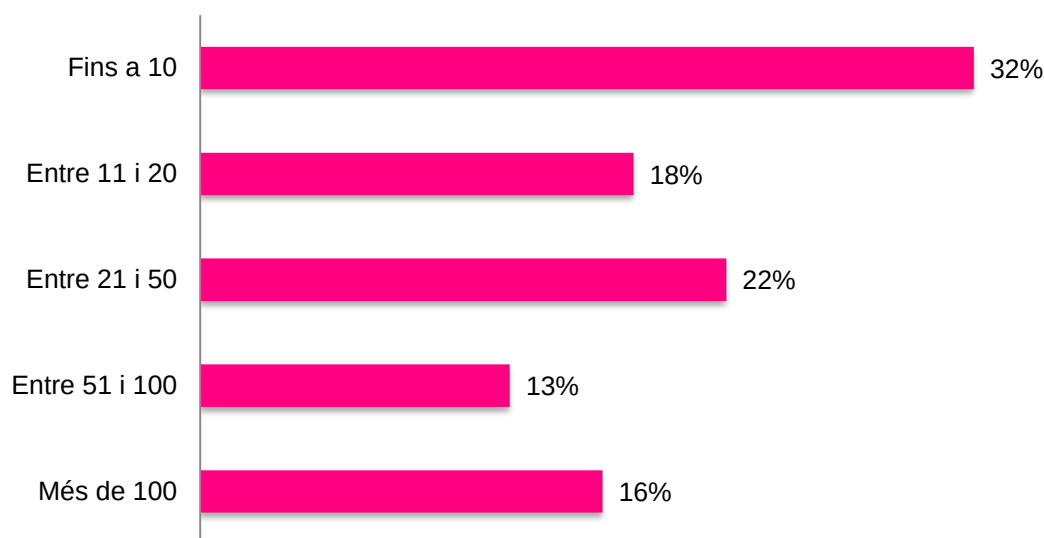
Gràfic 17 Entitats que compten amb persones voluntàries (no socis/es)

Entre aquestes entitats, el més habitual és que comptin amb equips voluntaris d'entre 1 i 10 persones, de fet el 32% del total s'ubica en aquest tram. El 18% de les entitats compta entre 11 i 20 persones voluntàries i el 22% compta entre 21 i 50 persones voluntàries. Per últim, el 16% de les entitats del districte compta amb més de 100 persones voluntàries. Una relació que mostra lleugeres diferències respecte el conjunt de Barcelona, on el 58% de les entitats es caracteritzen per equips de voluntaris de menys de 21 persones i les que en disposen de més de 50 persones representen el 22%.

El equips de persones voluntàries de les associacions de base es caracteritzen per ser més petits que els de la resta d'organitzacions. Les entitats d'acció social es caracteritzen per disposar d'un major volum de persones voluntàries i les culturals juntament amb les de l'àmbit de formació i educació mostren de forma majoritària equips de menys de 21 persones voluntàries. A mesura que s'incrementa el nombre de persones sòcies de l'organització, també s'incrementa el nombre de persones voluntàries, una tendència que també es dona a mesura que s'incrementa el volum econòmic de l'organització. Per últim, les organitzacions que no disposen de persones remunerades, mostren uns equips de persones voluntàries més reduïts.

Gràfic 18 Entitats segons el nombre de persones voluntàries no associades

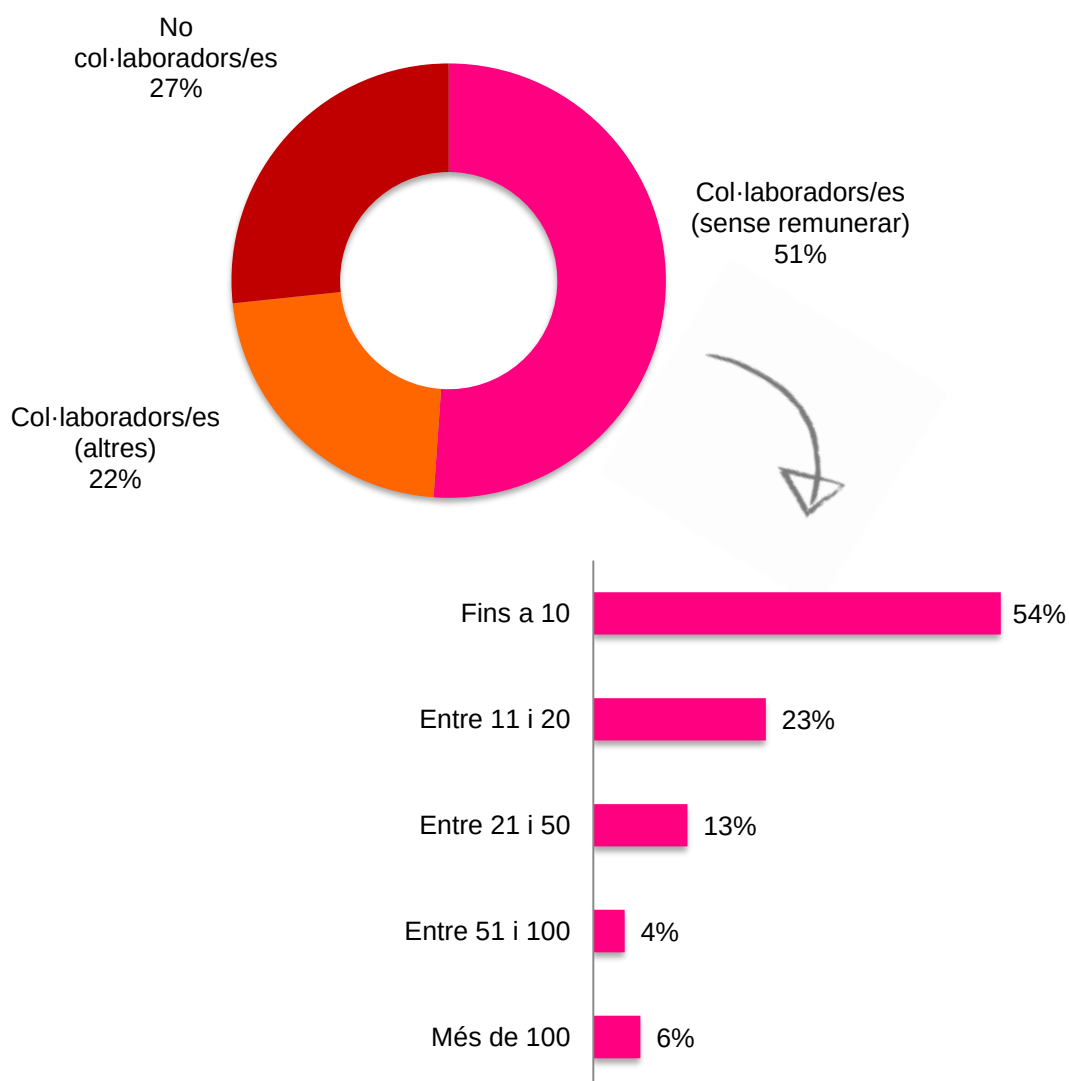
5.4 Persones col·laboradores

La relació que les persones poden establir amb una organització social és molt diversa, tantes com a voluntats existeixin. Els criteris per analitzar-les poden ser l'estabilitat, l'assumpció de responsabilitats, la capacitat d'incidència, el nivell d'activació o les funcions que es realitzen. En aquest apartat es proposa l'anàlisi de les persones col·laboradores, aquelles que tot i no disposar d'un vincle orgànic amb l'organització, mantenen una relació en la que generen algun tipus d'aportació. De col·laboracions hi ha de molts tipus: persones que col·laboren exclusivament en l'edició d'un projecte concret, que donen un cop de ma de tant en tant, estudiants que fan les seves pràctiques acadèmiques, persones que assessoren, aquelles que fan una aportació econòmica de forma estable sense voler assumir cap responsabilitat orgànica, etc. En aquest sentit, s'ha classificat aquest perfil en tres categories: entitats que no reben aquest tipus de col·laboracions, les que disposen de persones que col·laboren sense rebre cap tipus de remuneració, i les entitats que generen altre tipus de relacions de col·laboració externa.

El 51% de les organitzacions consultades compta amb persones que col·laboren de manera desinteressada. Una proporció que en el cas de les associacions de base es dona en el 60% dels casos, i que també és present al 62% de les organitzacions d'acció social. El 22% de les organitzacions consultades disposen de persones que generen altres tipus de col·laboracions. Aquest cas és menys freqüent a les associacions de

base, ja que a la resta d'organitzacions es dona en el 26% de les entitats. En general, aquest tipus de relació representa a un nombre reduït de persones, al 54% dels casos es tracta d'un volum de fins a 10 persones.

Gràfic 19 Entitats que compten amb persones col·laboradores

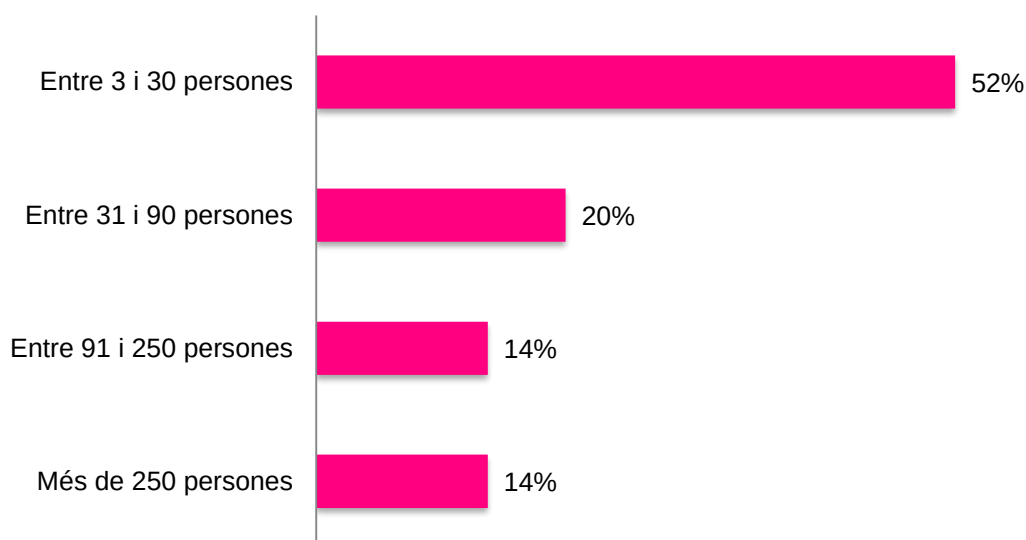
"Tenim signats convenis de col·laboració amb diferents entitats, empreses, etc i també convenis de pràctiques."

Extret de les preguntes obertes

5.5 Persones actives

Les entitats proposen diferents maneres per tal que les persones hi participin: associar-se, col·laborar o realitzar tasques de voluntariat. Contemplant aquesta visió àmplia de la participació s'ha volgut analitzar el volum de persones que es mostren actives a les entitats. Al districte de l'Eixample, el 52% de les organitzacions consultades disposen d'entre 3 i 30 persones actives, el 20% entre 31 i 90 persones i el 14% entre 91 i 250 persones actives. Una relació que no dista de la que es dona al conjunt de la ciutat de Barcelona.

Gràfic 20 Entitats segons el nombre de persones actives

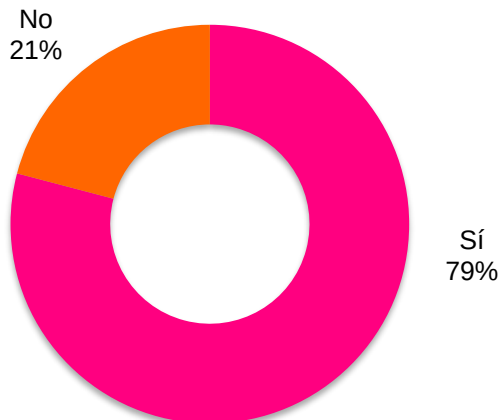
5.6 Persones remunerades

Segons els resultats del Panoràmic, el 79% de les entitats del districte de l'Eixample compta amb persones remunerades en els seus equips, una proporció semblant a la del conjunt de la ciutat de Barcelona -81%-. És a dir, persones que reben una contraprestació econòmica pels serveis aportats. Això mostra una certa

professionalització del teixit associatiu¹, tot i que la gran majoria compti amb un equip de pocs professionals –el 80% d'entitats té un equip de fins a 10 treballadors/es-. Cal destacar que en el 42% de les entitats analitzades, els equips remunerats estan compostats per una o dues persones, representant la categoria més nombrosa. La relació habitual que s'estableix en els equips remunerats és a través d'un contracte laboral -94%-, mentre que la col·laboració autònoma és minoritària -6%-.

Aquesta professionalització és considerablement més reduïda en el cas de les associacions de base respecte a la resta d'organitzacions on en el 77% i 82% respectivament dels casos, disposen de persones remunerades. En la mateixa línia, les associacions de base disposen d'equips professionals considerablement més reduïts.

Gràfic 21 Entitats que compten amb persones remunerades

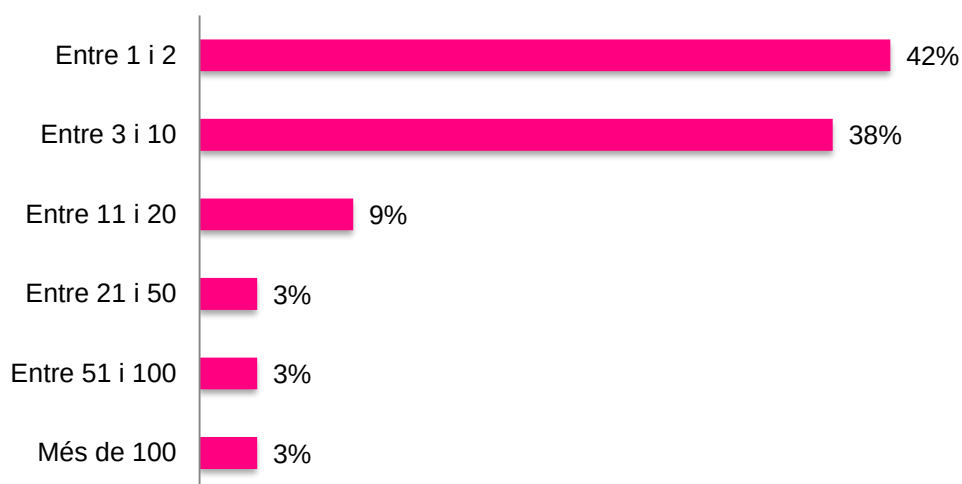

Les organitzacions de l'àmbit d'acció social mostren un perfil de professionalització considerablement superior a la del conjunt d'entitats, en tant que en el 96% dels casos manifesten disposar de persones remunerades. En la mateixa línia, els equips

¹ Aquesta dada pot estar esbiaixada per una sobre representació a la mostra de les organitzacions amb personal remunerat, donat que el 35% de les enquestes han estat realitzades per persones amb una vinculació laboral amb l'organització a la que representaven. De fet, és coherent pensar que les organitzacions amb personal remunerat disposen d'una major predisposició a respondre una enquesta com el Panoràmic, donada la seva major capacitat de dedicació.

remunerats d'aquestes entitats es caracteritzen per disposar d'un major nombre d'efectius.

Gràfic 22 Entitats segons el nombre de persones remunerades

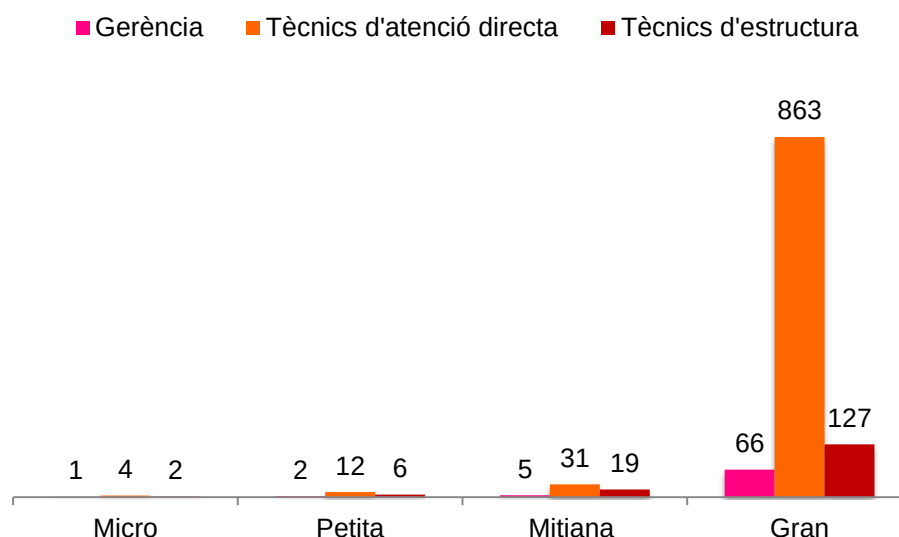
Per tal d'aprofundir en els equips remunerats, el Panoràmic recull indicadors sobre les 3 categories laborals. Es tracta de l'atenció directa -lligada a les activitats-, la dedicació a estructura -com són les tasques administratives, de comunicació, etc.- i la gerència o direcció. Atès que hi ha diferències segons el nombre de persones remunerades, s'ha estructurat la informació en quatre grups en funció de la grandària dels equips de persones remunerades².

Els resultats assenyalen que la contractació es concentra en les funcions d'atenció directa, especialment a les entitats més grans. Comparativament, els tècnics i tècniques d'estructura, és a dir, aquelles persones que realitzen les accions que no estan directament vinculades a l'activitat però que són necessàries, com ara les tasques administratives o l'elaboració de projectes, representen, en termes generals, menys de

² Donat l'increment del paper del Tercer Sector en la gestió de serveis públics, al Panoràmic d'aquesta edició hem volgut reflectir aquesta realitat creixent, atorgant la mateixa classificació que es fa servir per analitzar la mida d'una empresa amb ànim de lucre, per l'estudi de les organitzacions sense ànim de lucre que disposen de persones remunerades. En aquest sentit, s'ha classificat a les entitats en quatre categories segons el nombre de persones remunerades: micro -fins a 10-, petita -entre 11 i 49-, mitjana -entre 50 i 250- i grans -més de 250-.

la meitat de les persones dedicades a l'atenció directa. Menció a part mereixen les organitzacions grans, on l'increment de les persones treballadores es concentra de forma notable en les funcions d'atenció directa.

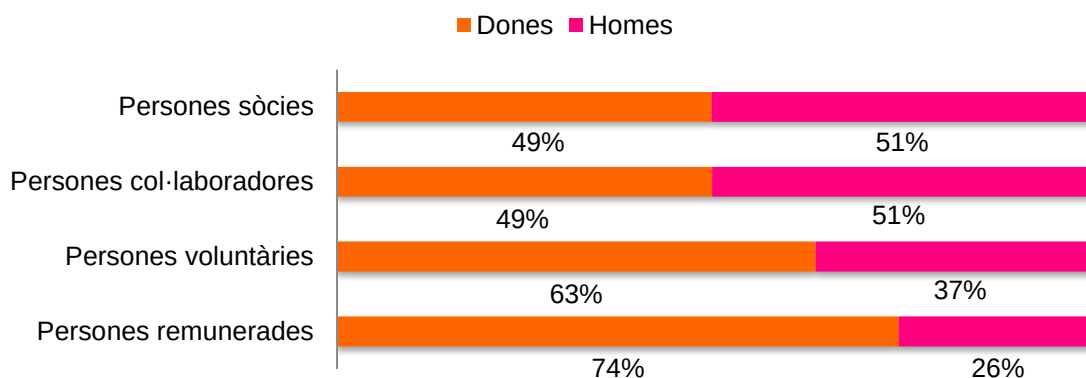
Gràfic 23 Nombre de persones remunerades segons el tipus d'activitat que realitzen

5.7 La participació de dones i homes

El món lucratiu és, en general, un sector feminitzat pel que fa a les persones remunerades, de fet, en el cas de l'Eixample el 74% són dones. Una proporció que dista considerablement respecte el total de dones associades, que representen el 49% del total de persones associades a les organitzacions. En el cas de les persones col·laboradores es manté certa paritat de representació, però en el cas de les persones voluntàries predominen les dones -63%- respecte els homes -37%-. Al districte de l'Eixample la presència de la dona en les diferents estructures de participació es manté en uns nivells similars als del conjunt de Barcelona, on les dones representen el 48% del total de les persones associades, les col·laboradores representen el 53% i les remunerades el 73%. Les dones voluntàries representen l'excepció d'aquesta relació, ja que a nivell de ciutat representen el 59% del total, una proporció sensiblement més baixa que la que mostra el districte.

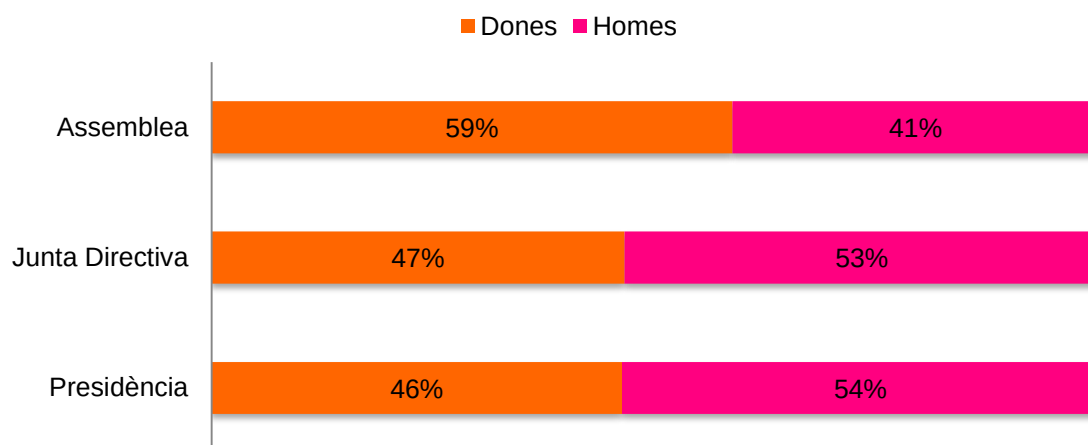
Gràfic 24 Persones implicades en les entitats per sexe

Amb una relació inversament proporcional, entre la proporció de dones i homes associades i la de dones i homes que assisteixen a l'assemblea, el 59% de les persones que assisteixen a aquest òrgan de participació són dones -cal recordar que les dones representen el 49% de les persones associades-. Malgrat això, la representació femenina es redueix progressivament a mesura que augmenta el poder de decisió en els diferents espais. Així, les dones representen el 47% de les persones membres de les juntes directives i ostenten el 46% de les presidències. Una tendència que reproduceix el que es dona al conjunt de la ciutat de Barcelona, on les dones representen el 55% de les assemblees, el 48% dels càrrecs a les juntes directives i 44% de les presidències-.

Aquest fenomen es dona en certa mesura per igual entre les associacions de base i la resta d'organitzacions, tot i que en el cas de les associacions de base, les dones representen el 62% de les persones que participen a l'assemblea, davant del 41% de la resta d'organitzacions. I en el cas de les presidències, a les associacions de base existeix una certa paritat -49% dones i 51% homes- i a la resta d'organitzacions predomina la presència d'homes -58%-.

Gràfic 25 Persones assistents a la darrera Assemblea, membres de la Junta Directiva i presidència per sexe

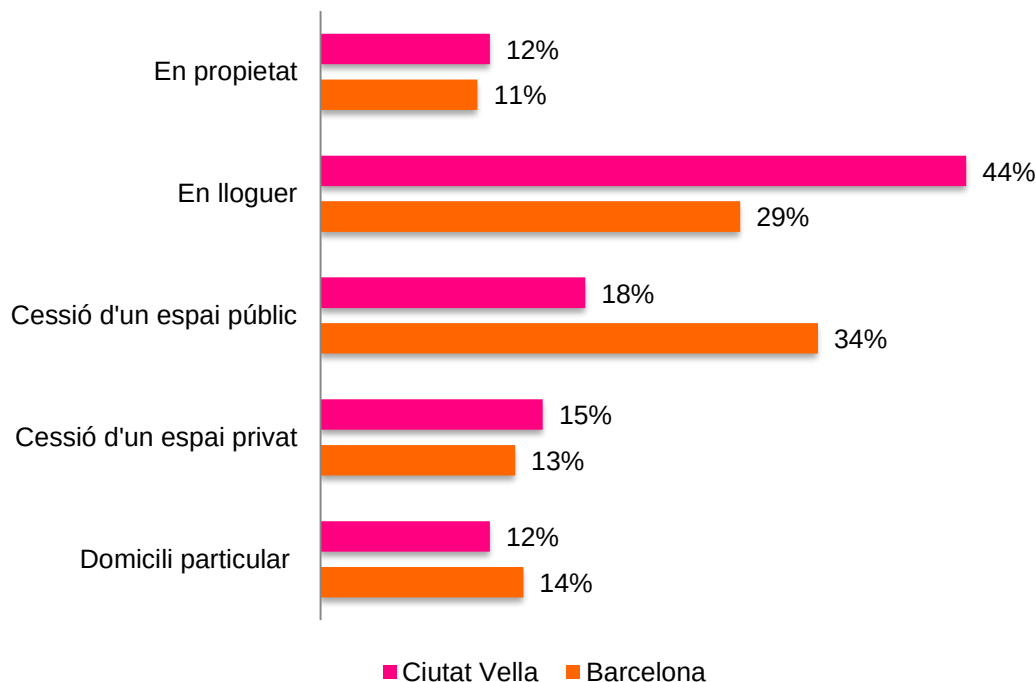

6. Espais i equipaments

Els espais i equipaments són un dels recursos fonamentals de la vida associativa donat que, en molts casos, són necessaris per al desenvolupament d'activitats. Són també espais de visibilitat i de relació. Un primer element que s'analitza en relació a aquesta qüestió són les seus de les entitats.

La majoria de les entitats consultades del districte de l'Eixample tenen la seu actual en un espai llogat -44%-, i el 18% tenen un local cedit en un espai públic. Les seus en propietat representen el 12% del total, les situades en un espai de cessió privada el 15% i les que es troben en domicilis particulars suposen el 12%. Unes proporcions que disten considerablement de les que mostra el conjunt de la ciutat de Barcelona, amb una major proporció de seus cedides en espais públics -34%- o ubicades en domicilis particulars -14%-, i una menor proporció de seus de lloguer o propietat.

Gràfic 26 Situació de la seu actual

"Ens reunim en un equipament municipal sense que hi hagi una regulació d'aquest ús".

Extret de les preguntes obertes

Gran part de les seus en domicilis particulars es corresponen a associacions de base, on aquest tipus de titularitat representa el 16% del total, un situació que es dona de manera majoritària en el cas de les organitzacions amb un volum econòmic reduït -36%-. Les seus en propietat representen el 8% de les associacions de base i el 18% de la resta d'organitzacions. Aquest tipus de seu també es caracteritza per correspondre's a organitzacions amb un elevat volum econòmic.

L'edat de les organitzacions també mostra una relació amb la titularitat de la seu. Les entitats que disposen de seus en propietat s'incrementen al mateix temps que augmenta la seva antiguitat. Entre les entitats fundades abans dels anys 80, aquest tipus de titularitat està present al 26% de les organitzacions consultades, i al 3% de les entitats fundades després del canvi de segle (proporció que es correspon a dos entitats). La tendència inversa s'aprecia en l'anàlisi de les seus situades en domicilis particulars d'una persona sòcia, aquest tipus de seus es redueixen progressivament al mateix temps que s'incrementa l'edat de l'entitat. Cap de les organitzacions consultades fundades abans dels anys 80, té la seva seu en un domicili particular, i aquesta situació està present al 39% de les entitats fundades a partir del 2011.

"Treballem per internet, només tenim una adreça a efecte de notificacions".

Extret de les preguntes obertes

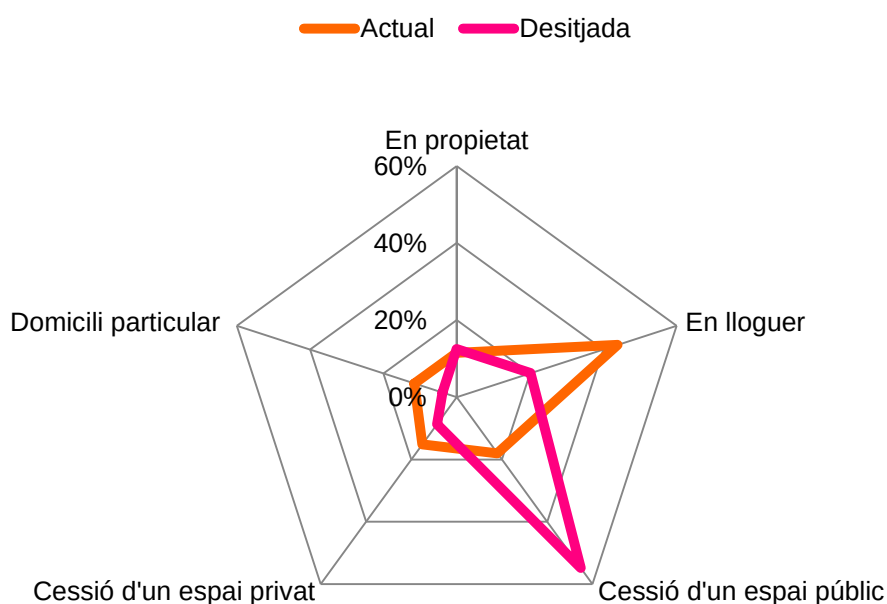
"Ocupació tolerada d'un espai públic".

Extret de les preguntes obertes

En preguntar a les entitats per l'opció desitjada, s'observa com la cessió d'un espai públic continua mostrant-se com l'opció majoritària, tot i que en aquest cas s'accentua, ja que representaria el 55% de la situació desitjada. En aquest sentit, cal remarcar que el 53% de les entitats manifesten una opció desitjada diferent a l'actual, cinc punts percentuals per sobre del que mostra el conjunt de la ciutat de Barcelona -48%-. Aquesta

voluntat de canvi està present en el 66% de les entitats que disposen d'una seu de lloguer i el 75% en les que la seu es correspon a un domicili particular, que de forma majoritària preferien una cessió pública, en el 50% i 58% dels casos respectivament. En el cas de les associacions de base, la voluntat de canvi de la situació de la seva seu es dona en el 63% dels casos consultats.

Gràfic 27 Comparació entre la situació de la seu actual i desitjada

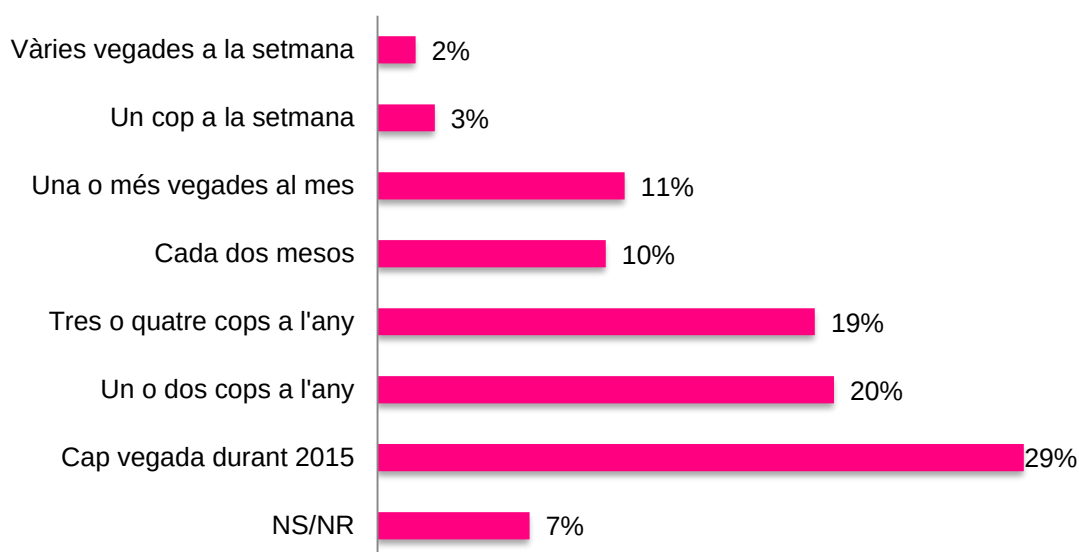
"El manteniment del local representa els 2/3 del nostre pressupost".

Extret de les preguntes obertes

Més enllà dels espais dels quals disposen les entitats, aquestes fan un ús relatiu dels espais públics oberts de la ciutat: el 5% de forma setmanal, i l'11% una o més vegades al mes. El més habitual és que les organitzacions del districte facin un ús esporàdic o puntual dels espais públics oberts, situació que es dona en el 50% dels casos, i que coincideix amb el que s'aprecia al conjunt de la ciutat. Cal destacar que hi ha un 29% d'entitats que no ha utilitzat cap espai públic obert durant l'any 2015.

L'ús habitual (una o més vegades al mes) s'incrementa notablement en el cas de les associacions de base i per contra es redueix a la resta -22% i 7% respectivament-. Les organitzacions que disposen de persones remunerades fan un menor ús dels espais públics oberts, fent un ús esporàdic o puntual en el 75% dels casos. En el cas de les entitats sense persones remunerades l'ús habitual de l'espai públic obert representa el 47% dels casos consultats.

Gràfic 28 Freqüència d'ús dels espais públics oberts

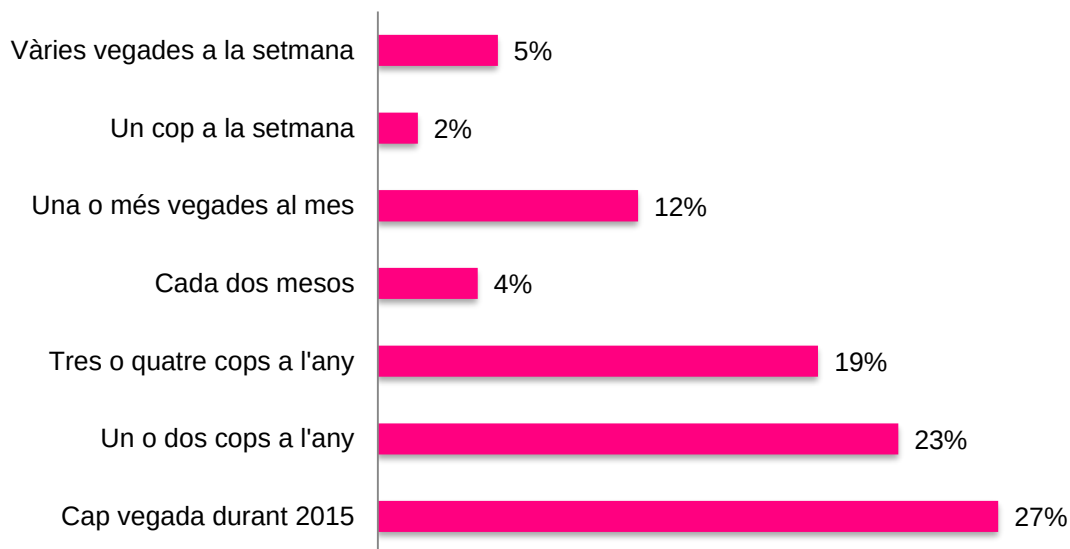

Independentment del fet que la seu de l'entitat estigui o no ubicada en un espai públic, en molts casos la realització d'activitats requereix la sol·licitud d'un espai públic. En aquest cas, el 66% de les entitats del districte de l'Eixample han fet ús dels equipaments públics alguna vegada al llarg de l'últim any, una proporció semblant a la que es dona al conjunt de la ciutat -71%- . Un 19% en fa un ús habitual -una o més vegades al mes-, i un 23% en fa un ús esporàdic -entre tres i sis cops l'any-. Cal destacar que a diferència del que mostra el conjunt de les entitats de la ciutat, el districte de l'Eixample mostra un ús menys intensiu dels equipaments públics.

Les associacions de base fan un ús sensiblement més intens dels equipaments públics respecte la resta d'organitzacions. Així, el 68% de les associacions de base han fet us

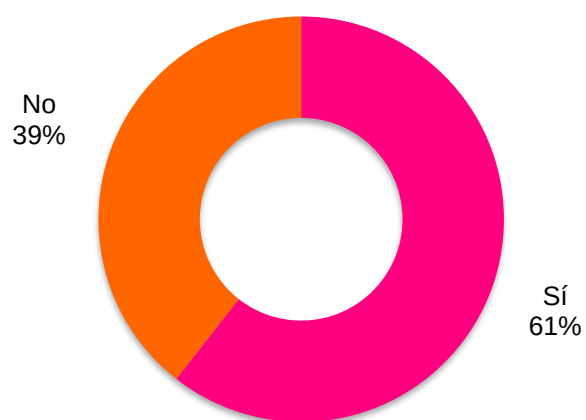
alguna vegada durant l'últim any -el 62% a la resta d'organitzacions-, i el 20% de forma habitual -17% a la resta d'organitzacions-.

Gràfic 29 Freqüència d'ús dels equipaments públics

Respecte a les seus de les entitats, independentment de la titularitat d'aquest, en la mateixa línia que al conjunt de la ciutat, el 61% de les organitzacions del districte de l'Eixample manifesta que la seva entitat té adaptats els equipaments per a l'accés de persones amb discapacitat o dificultats de mobilitat. Una proporció que es redueix en el cas de les associacions de base -52%- L'adaptació dels equipaments de les entitats es dona en una menor proporció en les associacions de base, ja que es dona en el 52% dels casos, davant del 68% de la resta d'organitzacions. El 83% de les entitats consultades de l'àmbit d'acció social, manifesten disposar d'uns equipaments adaptats.

Gràfic 30 Adaptació dels equipaments per a les persones amb discapacitat

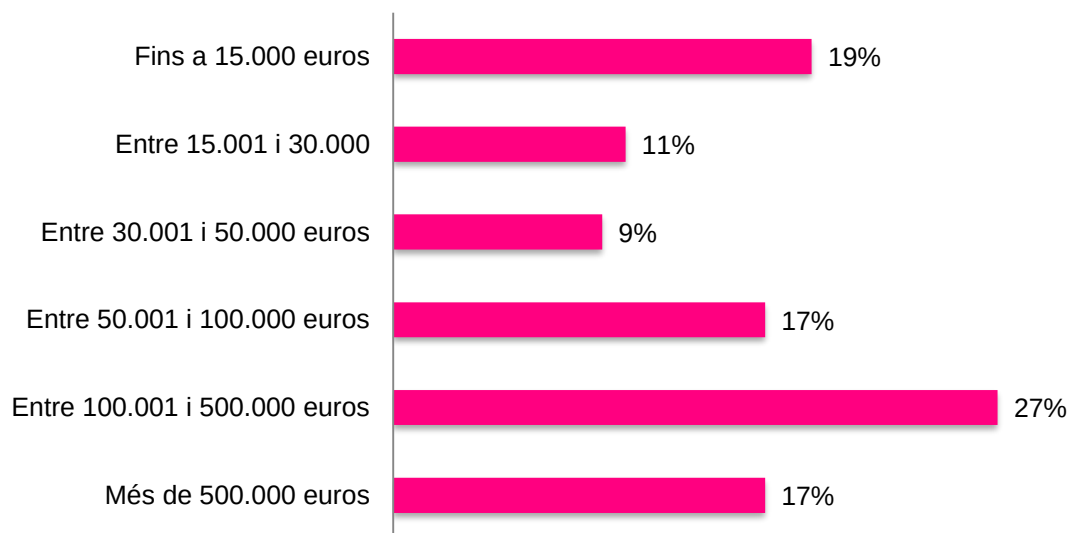

7. Els recursos econòmics

7.1 Volum d'ingressos i resultats econòmics

En termes generals, les entitats tenen un volum econòmic reduït i acostumen a fer molt amb poc, especialment les organitzacions més petites. A diferència del conjunt de Barcelona on el 39% de les entitats mostren uns ingressos anuals de fins a 15.000 €, al districte de l'Eixample, aquest volum d'ingressos representa el 19% de les entitats consultades. El districte es caracteritza per unes organitzacions amb un volum considerable d'ingressos, el 44% d'elles ingressa més de 100.001 € -el 17% més de 500.000 €-, proporcions que en el cas del conjunt de la ciutat representen el 29% i 12% respectivament. Un fet que en la línia del ja mencionat amb anterioritat es pot correspondre amb les entitats de segon grau i/o d'àmbit nacional que escullen aquest districte per ubicar la seva seu.

Gràfic 31 Ingressos reals de les entitats de l'Eixample per trams (exercici 2015)

Les associacions de base del districte es caracteritzen per disposar d'un volum d'ingressos inferior al de la resta d'organitzacions. Així, el 28% de les associacions de base manifesta tenir uns ingressos inferiors als 15.000 € i el 33% diu que té uns ingressos superiors als 100.000 €. La resta d'organitzacions es caracteritzen per

disposar d'un important volum econòmic, en tant que el 62% manifesta ingressar més de 100.000 € -el 27% ingressa més de 500.000 €-.

Un increment del volum d'ingressos que també es manifesta a les organitzacions amb persones remunerades. El 60% de les organitzacions amb persones remunerades manifesta uns ingressos superiors als 100.000 €. El 5% d'aquestes entitats manifesta uns ingressos de fins a 15.000 €, una proporció que és del 67% en el cas de les entitats sense persones remunerades.

Si analitzem les xifres d'ingressos i despeses per la mida de les organitzacions³, s'observa que als quatre casos les entitats mostren un superàvit, que és considerablement rellevant en el cas de les organitzacions classificades com a gran, però que des d'una perspectiva relativa és més important a les entitats petites, ja que representa el 40% dels ingressos. Uns resultats que van en la mateixa línia que al conjunt de la ciutat.

El 10% de les entitats del districte ha quadrat el seu resultat econòmic, el 34% mostra dèficit -nou punts percentuals per sobre respecte el conjunt de Barcelona- i el 56% va tenir resultats positius -nou punts percentuals per sobre del conjunt de la ciutat. Les associacions de base mostren uns resultats econòmics amb un menor grau de dèficit respecte a la resta de les organitzacions. Mentre que en aquest segon cas, el superàvit es dona en el 50% dels casos i el dèficit en el 42%, a les associacions de base aquestes proporcions són el 48% i el 29%.

Taula 1 Ingressos i despeses reals segons grandària de les organitzacions (exercici 2015)

	Ingressos reals	Despeses reals	Saldo
Micro	2.552,08 €	2.213,98 €	338,10 €
Petites	29.821,64 €	17.874,53 €	11.947,11 €
Mitjanes	75.843,03 €	74.733,38 €	1.109,65 €
Grans	5.404.864,80 €	5.201.649,37 €	203.215,43 €

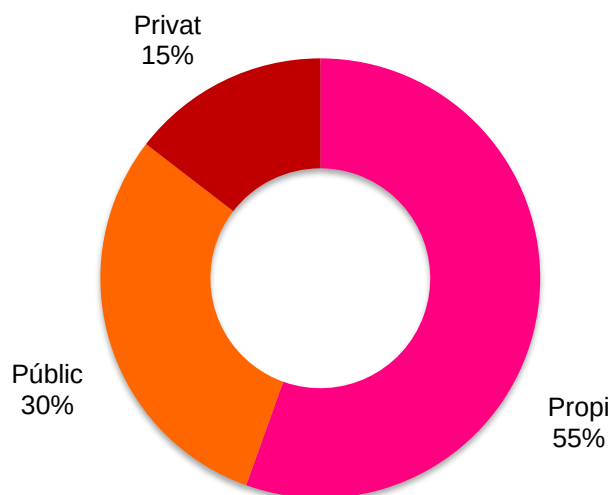
³ Categorització realitzada en base als quartils de les despeses del total de les entitats de Barcelona. S'han classificat en quatre grups segons el seu volum de despesa: micro (menys de 5.000€), petites (entre 5.001€ i 29.170€), mitjanes (entre 29.171€ i 150.00€) i grans (més de 150.001€).

7.2 Fonts de finançament

En el cas del districte de l'Eixample, la principal font de finançament de les entitats són els recursos propis, ja que aquests representen el 55% dels recursos totals. D'altra banda, els recursos públics representen el 30%, i els provinents de fonts privades el 15%. Una relació molt semblant a la que es dona al conjunt de la ciutat de Barcelona, on la principal font de finançament es correspon als recursos propis -55%-, seguida de les fonts públiques -32%- i les privades -13%-.

A les associacions de base, la proporció de finançament propi s'incrementa fins al 62%, i el de les administracions públiques es redueix -25%-. A la resta d'organitzacions analitzades, el finançament públic s'incrementa fins al 37% i el propi es redueix 8 punts percentuals respecte el conjunt d'organitzacions.

Gràfic 32 Ingressos de l'any 2015 per fonts de procedència

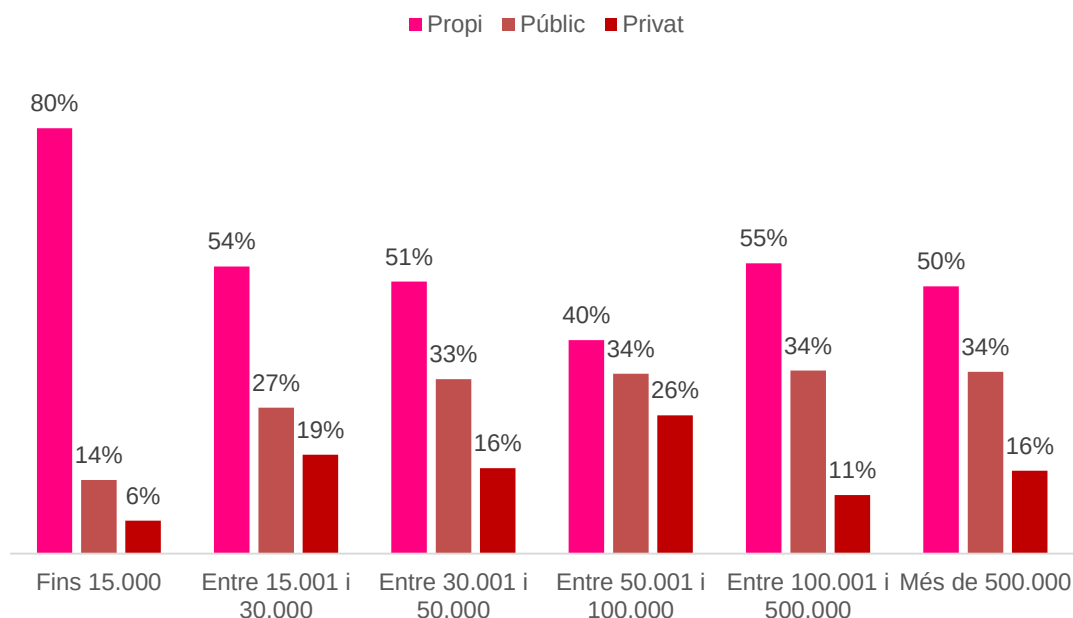
"Aspirem a l'autofinançament".

Extret de les preguntes obertes

En correspondència amb el conjunt de la ciutat, les organitzacions que disposen de persones remunerades incrementen el volum del finançament públic, una situació que de forma lògica esta relacionada amb la seva major capacitat per atendre als requeriments tècnics d'aquest tipus de font econòmica. En aquest cas, aquests recursos representen el 38% dels seus ingressos. Les entitats que no disposen de persones remunerades es financen de forma majoritària amb fons propis, corresponent aquests al 81% del total dels seus ingressos.

Si s'analitza les fonts de finançament segons el volum econòmic de les organitzacions - en base al seu nivell d'ingressos-, no s'aprecia una tendència clara com la que es dona al conjunt de la ciutat de Barcelona. Els resultats mostren com el finançament propi arriba al seu màxim (80% del pressupost anual) entre les organitzacions amb ingressos fins a 15.000 €. El finançament públic, en canvi, s'incrementa significativament en organitzacions amb pressupostos que superen els 100.000 € (34%).

Gràfic 33 Procedència de les fonts de finançament per trams de volum econòmic-

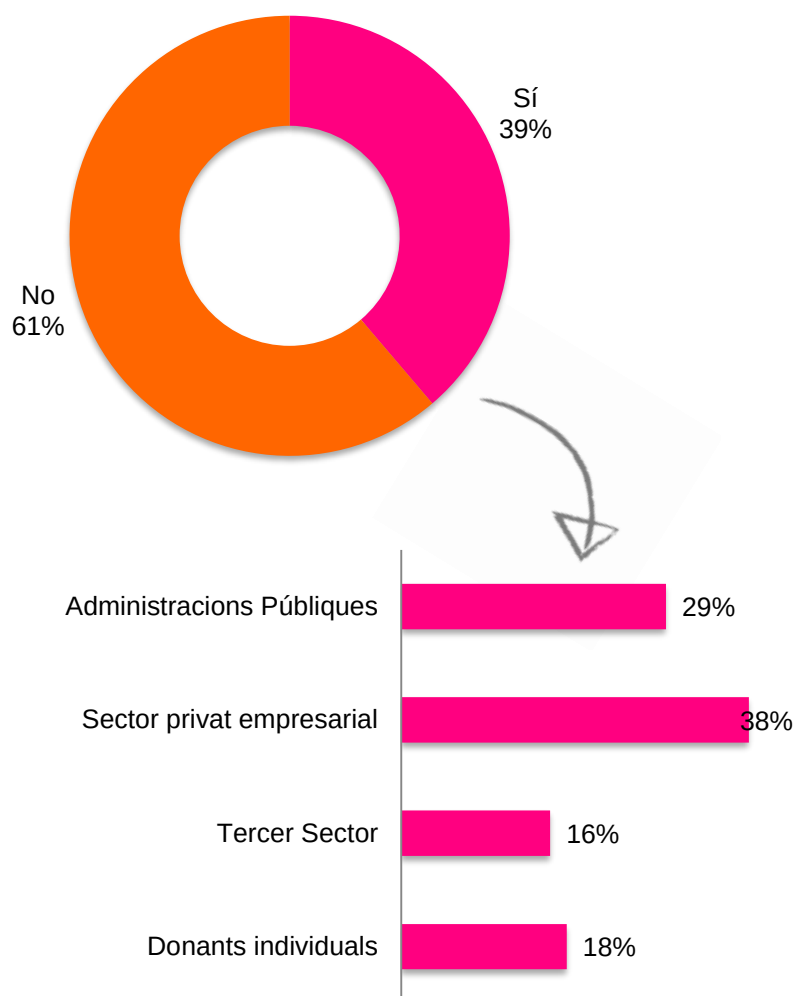

A nivell de ciutat, aquestes diferències mostren una clara relació entre volum econòmic i accés a fonts d'ingressos. L'increment del volum econòmic genera tendències divergents entre els recursos propis i el finançament públic: a mesura que s'incrementa

el volum econòmic de l'organització el pes dels recursos propis es redueix progressivament, alhora que el finançament públic augmenta.

Per altra banda, al districte de l'Eixample, el 39% de les organitzacions consultades reben aportacions 'en espècies' com béns i serveis no monetaris, de les quals la majoria provenen del sector empresarial -38%- , seguit per les Administracions Públiques – 29%- . Unes aportacions que en el cas de les entitats d'aquest districte es reben en major proporció que al conjunt de la ciutat, on les entitats que reben aquest tipus de recurs representen el 34%. El que no varia és la relació respecte el donants, que tant a nivell de ciutat com de districte mostren proporcions molt similars.

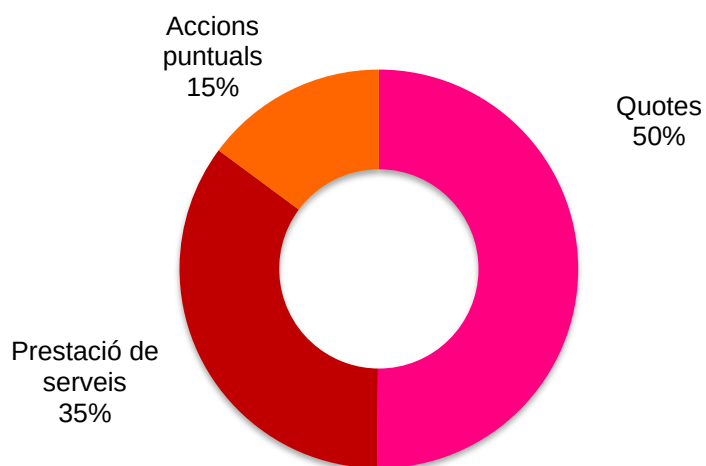
Gràfic 34 Entitats que reben aportacions 'en espècies' i procedència d'aquestes

Gran part del finançament propi de les organitzacions del districte de l'Eixample es correspon a les quotes de les persones associades -50%- , seguit de la prestació de serveis -35%- i les accions puntuals per recaptar fons -15%-. Una relació amb poques diferències respecte el conjunt de la ciutat de Barcelona, on el finançament per quotes representa el 51% del finançament propi, la prestació de serveis el 31% i les accions puntuals el 18%.

Les quotes representen un major pes dins dels recursos propis entre les associacions de base -53%- , mostren una tendència creixent a mesura que s'incrementa el nombre de socis de l'organització -passant de representar el 35% a les entitats de menys de 31 associades al 69% a les que tenen més de 250- , i una tendència decreixent a mesura que s'incrementa el volum econòmic que es gestiona -passant de representar el 65% a les entitats micro al 35% de les entitats grans-. La prestació de serveis té un pes més important a les organitzacions que no es classifiquen com a associació de base -38%- , a les entitats que disposen de personal remunerat -44%- i s'incrementa en la mesura que creix el volum econòmic. A les entitats d'acció social, la prestació de serveis representa un 40% del finançament propi.

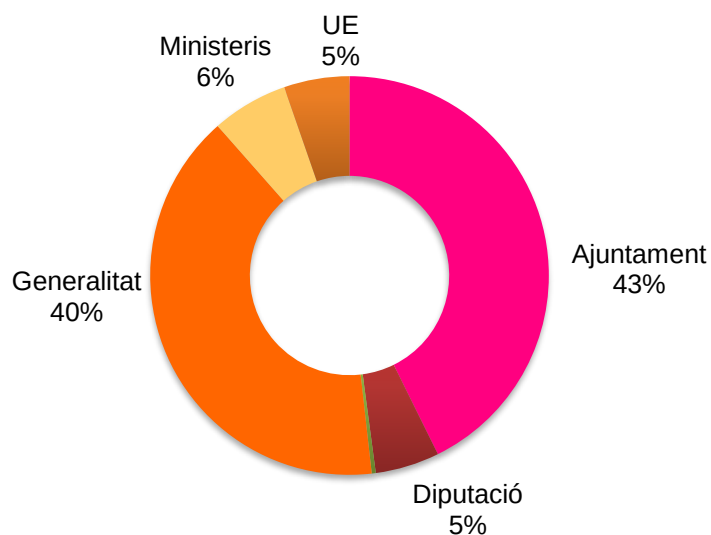
Gràfic 35 Distribució per tipologies del finançament propi

Respecte al finançament públic, en la seva majoria prové de l'Ajuntament -43%-, seguit de la Generalitat -40%. El finançament provinent de la resta de nivells de l'administració representa el 16%. Aquesta relació dista de la que mostra el conjunt de les entitats de la ciutat de Barcelona, on el finançament per part de l'Ajuntament mostra un pes major -59%- i el que prové de la Generalitat es redueix fins al 29%. La font de finançament públic varia segons es tracti d'associacions de base o de la resta d'organitzacions. Així, a les associacions de base, els ingressos provinents de l'Ajuntament representen el 49%, i els provinents de la Generalitat el 36% de les fonts públiques. A la resta d'organitzacions la principal font de finançament públic correspon a la Generalitat -45%-, seguida de l'Ajuntament -34%-.

Les fonts públiques municipals representen un major pes entre les entitats sense persones remunerades -75%-, i mostren una tendència decreixent a mesura que s'incrementa el volum econòmic de l'organització -passant de representar el 73% a les entitat micro, al 32% a les entitats grans-. Les fonts que provenen de la Generalitat mostren un major pes entre les organitzacions amb persones remunerades -44%- respecte les que no -18%- i mostren una tendència creixent a mesura que s'incrementa el volum econòmic -passant de representar el 25% a les entitat micro, al 45% a les entitats grans-. Les fonts que provenen de l'estat o la UE semblen inaccessibles per a les organitzacions sense persones remunerades, en tant que cap d'elles gaudeix d'aquest tipus de finançament, mentre que representa el 13% dels fonts públics per a les entitats que disposen de persones remunerades. Aquest és un tipus de finançament que s'incrementa a mesura que també s'incrementa el volum econòmic que genera l'organització, passant de representar el 2% a les entitats micro, al 15% de les entitats grans.

Gràfic 36 Distribució per tipologies del finançament públic

"Les subvencions les atorguen al segon semestre de l'any, produint tensions a la tresoreria."

Extret de les preguntes obertes

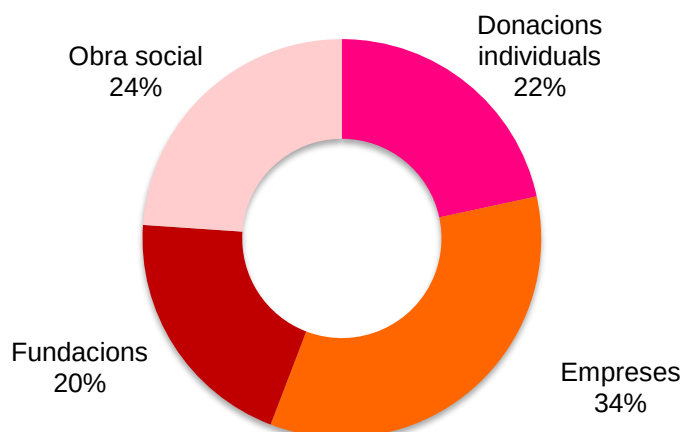
"La burocràcia de les subvencions consumeix temps i energies per a treballar en la missió que ens hem proposat".

Extret de les preguntes obertes

Respecte al finançament privat, en la seva gran majoria prové d'empreses -34%-, seguit de l'obra social -24%-, les donacions individuals -22%- i de les fundacions -20%-. Una relació que mostra algunes diferències amb el conjunt de la ciutat de Barcelona, on les donacions individuals i les fonts provinents d'empreses tenen un pes similar -31% i 28% respectivament-, i l'obra social i les fundacions mostren un pes similar al del districte.

Si es comparen les associacions de base amb la resta d'organitzacions, es mostren diferències significatives. A les primeres predomina les aportacions d'empreses -46%- i a les segons les donacions individuals -31%-.

Gràfic 37 Distribució per tipologies del finançament privat

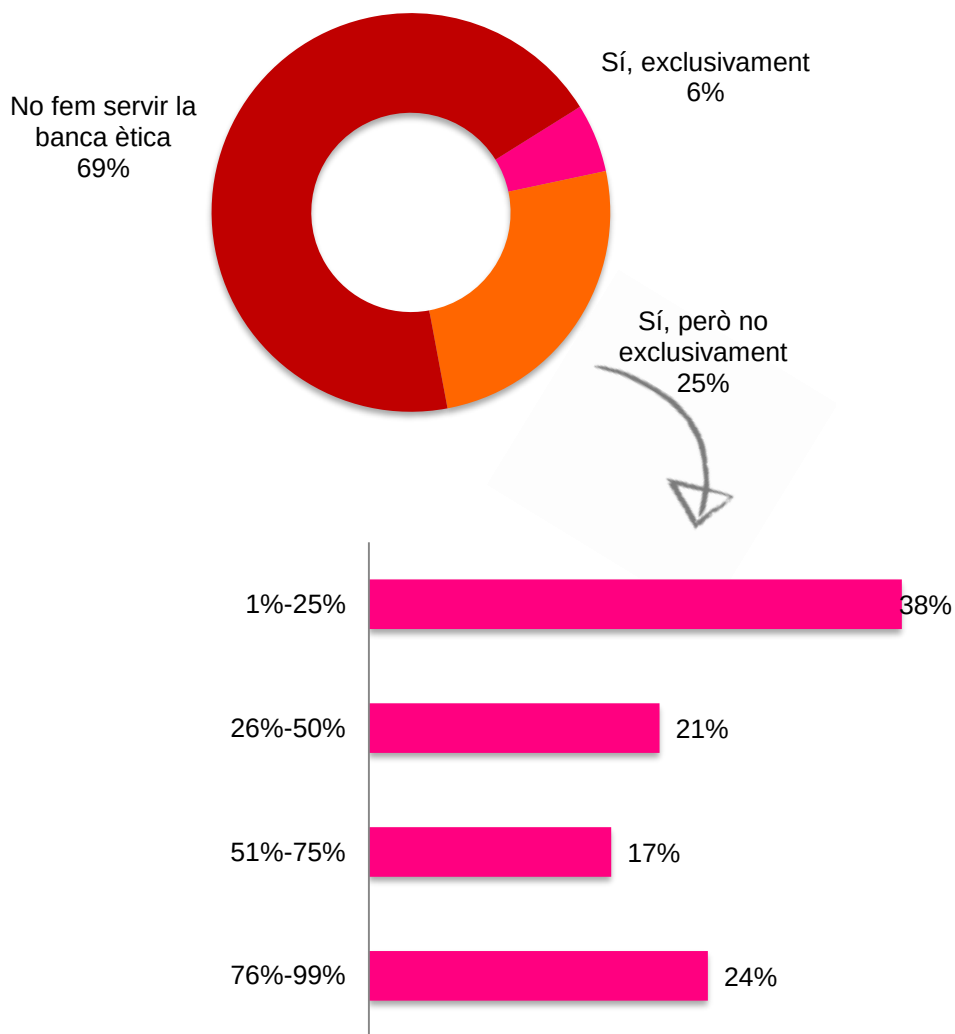

7.3 Banca ètica

La banca ètica està formada per un conjunt d'entitats financeres que prioritzen principis com la solidaritat, la cooperació i la sostenibilitat per sobre de la rendibilitat. En els darrers anys s'ha estès el seu ús en el conjunt de la societat. Pel que fa a les organitzacions consultades del districte de l'Eixample, el 31% la fan servir en la gestió dels recursos de l'organització, el 6% en exclusivitat i el 25% combinant-la amb d'altres tipus d'entitats bancàries. Una proporció sensiblement diferent a la que mostra el conjunt de la ciutat de Barcelona -21%, 6% i 15% respectivament-.

Aquest tipus d'eina és menys habitual a les associacions de base -21%- i considerablement més utilitzat a la resta d'organitzacions -44%-. El seu ús és més elevat entre aquelles organitzacions que disposen de persones remunerades respecte les que no -38% i 13% respectivament-, i s'incrementa de forma paral·lela a l'increment del volum econòmic que gestiona l'organització.

Gràfic 38 Ús de la banca ètica per a la gestió dels recursos econòmics de l'associació i % de recursos gestionats

"Estem en procés de valoració per tal d'incorporar la banca ètica".

Extret de les preguntes obertes

Entre aquelles organitzacions que fan servir la banca ètica, predomina un ús prudent d'aquesta eina. El 59% gestiona menys del 51% dels seus recursos econòmics a través d'aquesta eina, i el 24% gestiona entre el 76% i 99% dels seus recursos. A nivell de ciutat aquesta relació mostra lleus diferències, en tant que el 44% gestiona més del 50% dels seus recursos a través de la banca ètica.

8. Reptes de futur

L'últim apartat de l'informe fa referència als reptes de futur que les entitats consideren més importants. En el dia a dia, les entitats han de gestionar les situacions i possibles dificultats que es poden donar tant en relació a l'activitat com a la gestió organitzativa. En el qüestionari del Panoràmic s'han incorporat una sèrie de temes que habitualment preocupen a les organitzacions com són la base social, la comunicació, el finançament, etc. I que de fet ja van ser identificats en la primera edició del Panoràmic. En aquesta edició, s'ha demanat a les entitats que els endrecin per ordre de prioritats.

Els temes que preocupen les entitats en el seu dia a dia són, per ordre de prioritats, l'ampliació de la base social, la millora de la comunicació i la difusió, i la diversificació de les fonts de finançament. Una prioritització que no dista substancialment respecte el conjunt de la ciutat de Barcelona, ni tampoc amb les que han manifestat les associacions de base.

Infografia 2 Prioritats de les organitzacions en el seu dia a dia

- 1 Ampliar la base social
- 2 Millorar la comunicació i difusió
- 3 Diversificar les fonts de finançament
- 4 Assolir els objectius missionals
- 5 Millorar la gestió interna de l'entitat
- 6 Disposar de locals i espais
- 7 Millorar les relacions amb les Administracions Públiques
- 8 Relleus en la junta directiva/òrgans de govern
- 9 Altres

Les organitzacions consultades del districte de l'Eixample identifiquen com a principals reptes del món associatiu l'ampliació de la base social, la consolidació del finançament i el treball en xarxa. Cal destacar que aquests reptes fan referència al conjunt del món no lucratiu i no en el cas individual de cada entitat. Unes prioritats que coincideixen amb els cinc primers reptes que es manifesten al conjunt de les entitats de Barcelona ciutat.

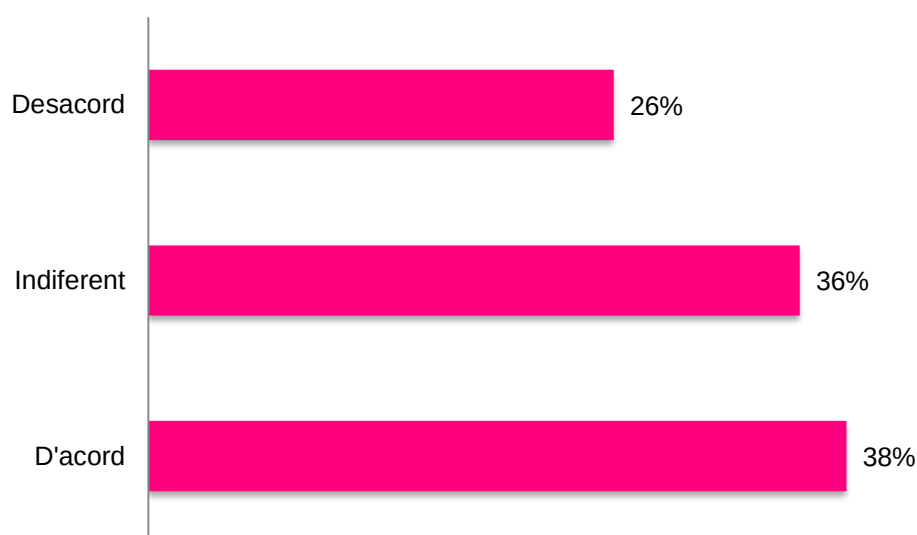
Infografia 3 Reptes del conjunt de entitats de l'Eixample

- 1** Ampliació i implicació de la base social
- 2** Consolidar el finançament
- 3** Treball en xarxa i col·laboració amb diferents agents socials
- 4** Millora del treball d'incidència política
- 5** Reconeixement social i de les administracions públiques
- 6** Desenvolupament d'un model propi de fiscalitat
- 7** Extensió del codi ètic de les Associacions a l'àmbit català
- 8** Creació d'una agència de mecenatge
- 9** Creació d'una agència de comunicació associativa
- 10** Modificació del reglament d'espectacles públics i activitats recreatives
- 11** Altres

Per altra banda, en aquesta edició del Panoràmic s'han fet una sèrie de preguntes

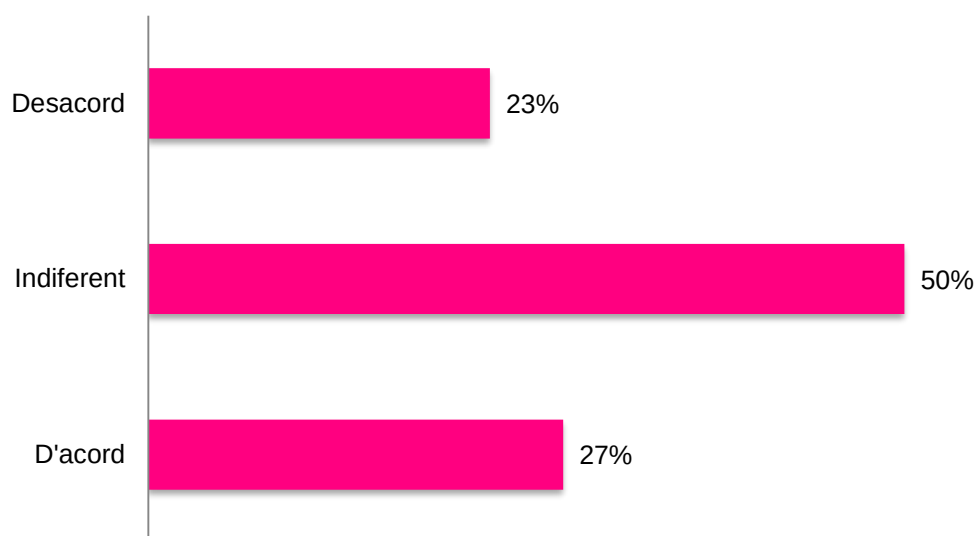
d'opinió en les quals es demanava el grau d'acord amb diferents afirmacions. En primer lloc s'ha preguntat si el canvi de denominació de la “Mostra d'associacions” de les festes de la Mercè per “l'Associa't a la Festa” ha estat positiu. En la majoria dels casos, les entitats es manifesten a favor d'aquest canvi -38%- seguides de les que es mostren indiferents -36%-. Una posició relativament semblant a la que mostra el conjunt de la ciutat de Barcelona, on tant les entitats que es mostren indiferents com les que ho fan de forma favorable representen el 42% de les organitzacions consultades. El posicionament favorable troba més suports entre les associacions de base -50%- respecte a la resta d'organitzacions que es mostren majoritàriament indiferents -42%-.

Gràfic 39 Grau d'acord amb la següent afirmació: “El canvi de la “Mostra d'associacions” de les festes de la Mercè per “l'Associa't a la Festa ha estat positiu”

D'altra banda, també s'ha preguntat si les entitats consideren que d'ençà de les darreres eleccions municipals, la seva relació i interlocució amb el consistori ha millorat. En el cas del districte de l'Eixample, el 50% mostren un posicionament indiferent davant d'aquesta afirmació, seguit de les que hi estan d'acord -27%-. Un posicionament que no mostra canvis significatius al contrastar el posicionament entre les associacions de base i la resta d'organitzacions, alhora que tampoc dista substancialment del posicionament del conjunt d'organitzacions consultades a la ciutat de Barcelona.

Gràfic 40 Grau d'acord amb la següent afirmació: "D'ençà de les darreres eleccions municipals, la nostra relació i interlocució amb el consistori ha millorat."

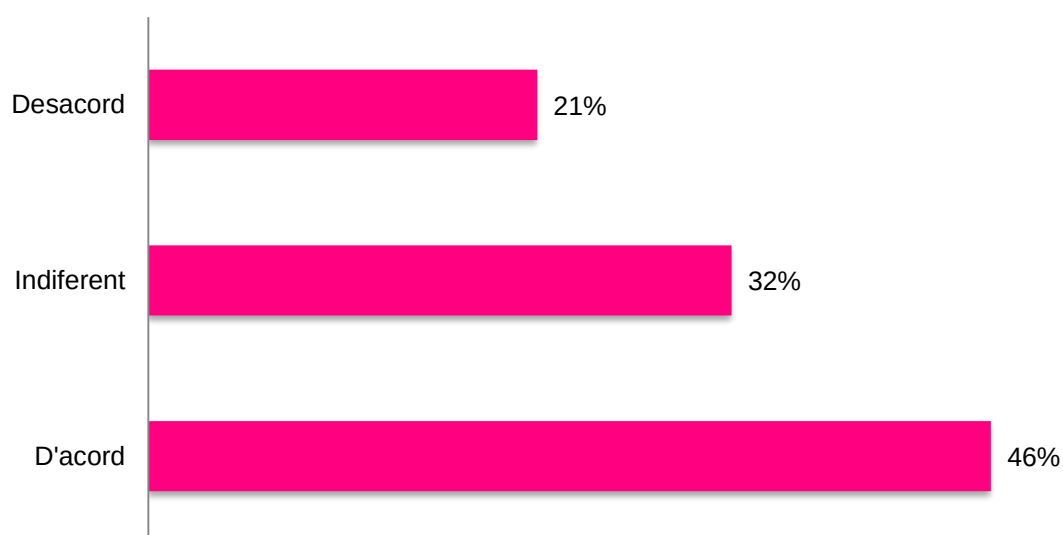
També s'ha preguntat si les entitats creuen que les administracions públiques haurien de reconèixer en els reglaments de participació ciutadana els processos participatius impulsats per la mateixa ciutadania i les associacions. En aquest cas, el 90% de les organitzacions consultades del districte de l'Eixample es manifesten d'acord amb aquesta afirmació, sense que hi hagi diferències significatives entre les associacions de base i la resta d'organitzacions, i en la mateixa línia que al conjunt de la ciutat de Barcelona.

Gràfic 41 Grau d'acord amb la següent afirmació: "Les administracions públiques haurien de reconèixer en els reglaments de participació ciutadana els processos participatius impulsats per la mateixa ciutadania i les associacions."

Per últim, s'ha preguntat l'opinió sobre si es considera que l'oferta formativa adreçada a les entitats i a la base social és l'adequada tant en continguts com en formats. En aquest cas, el 46% de les organitzacions consultades al districte es mostren d'acord, i el 32% es manifesta indiferent. El suport a aquesta afirmació s'incrementa a les associacions de base -53%- respecte a la resta d'organitzacions, on és del 39%, i on el 31% es mostren en desacord. Al conjunt de la ciutat de Barcelona, la proporció d'entitats que es mostren en a favor d'aquesta afirmació és la mateixa que al districte.

Gràfic 42 Grau d'acord amb la següent afirmació: "L'oferta formativa adreçada a les entitats i a la seva base social és l'adequada tant en continguts com en formats"

9. Annexos

9.1 Fitxa tècnica

- Autor/es: Fidel Gonzalez i Hungria Panadero
- Tipus d'estudi: quantitatiu
- Àmbit: districte de l'Eixample de la ciutat de Barcelona
- Univers: organitzacions sense ànim de lucre
- Marc: organitzacions sense ànim de lucre amb possibilitat de contacte
- Dimensió de la mostra: 165
- Nivell d'error: per un nivell de confiança del 95,5% i en situació de màxima indeterminació ($p=q=0,5$) el error màxim és del $\pm 7,0\%$.
- Recollida de respostes: de setembre a desembre de 2016.
- Recollida d'informació: aplicació professional per a la recollida de respostes a través de qüestionari online amb preguntes tancades, obertes i semiobertes. També qüestionari en plantilla de documents i qüestionari breu.
- Tractament de les dades: depuració de dades, càlcul i recodificació de variables.
- Anàlisi: estadística descriptiva, estadística no paramètrica i tècniques de mostreig.
- Dades de referència: l'any de referència és 2015 donat que és el darrer any tancat en el moment d'iniciar el treball de camp.

9.2 Entitats impulsores

Coordinació

El Consell d'Associacions de Barcelona (CAB) és la plataforma d'associacions de la ciutat. La seva missió és treballar per al desenvolupament de l'associacionisme i dels seus valors a Barcelona, tot construint un espai de participació, vertebració –territorial i sectorial- i d'interlocució d'organitzacions interessades en l'associacionisme. El CAB ha estat l'impulsor dels dos congressos d'associacionisme celebrats a la ciutat.

Impulsat conjuntament amb:

L'Observatori del Tercer Sector (OTS) és un centre de recerca especialitzat en el tercer sector, independent i sense ànim de lucre, que té per objectiu aprofundir i incrementar el coneixement d'aquest sector i treballar per a la millora del funcionament de les organitzacions no lucratives. L'OTS ha realitzat estudis de referència que han contribuït a la millora del tercer sector i a donar visibilitat social.

La Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia és una entitat sense afany de lucre que treballa en els àmbits de la joventut, l'educació, la participació democràtica, la ciutadania i les polítiques públiques en general. Genera coneixement des de la investigació social aplicada, aportant propostes estratègiques i assessoraments a les administracions públiques i a les entitats.

La Fundació Pere Tarrés, amb més de 50 anys d'existència, és una organització no lucrativa d'acció social i educativa, dedicada a la promoció de l'educació en el temps lliure, el voluntariat, la millora de la intervenció social i l'enfortiment del teixit associatiu. Amb el temps la seva acció s'ha ampliat a altres àmbits de l'acció social com ara la formació, la recerca i la gestió.

L'Obra Social “la Caixa” té per missió contribuir al progrés de les persones i la societat amb especial incidència en els col·lectius més vulnerables, ja sigui a través de programes propis, aliances estratègiques o col·laboracions, mitjançant actuacions eficients, innovadores, avaluable i susceptibles de ser transferides a altres entitats.

9.3 Fonts consultades

Ajuntament de Barcelona. Districte a districte. Història dels districtes.

Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística. Observatori de districtes.

Corts, S.;Montaña, O., Torra, R. (2012) *Segon Congrés d'Associacions de Barcelona. Memòria 2010-2011*. Barcelona. Consell d'Associacions de Barcelona.

Llei 25/2015 del 30 de juliol, del voluntariat i del foment de l'associacionisme. COGC 6930, 07/08/2015.

Informes Panoràmic 2014 i 2015. www.elpanoramic.org

Agraïments

Gràcies a totes les entitats participants per fer possible aquesta recerca i col·laborar així en l'enfortiment del món no lucratiu. Gràcies també a les federacions implicades en el Panoràmic per donar empenta a la recollida de respostes i per les aportacions en el disseny del qüestionari.

El projecte no hauria estat possible sense el treball de totes les persones de l'equip del Panoràmic així com del suport de les institucions i administracions públiques.

Gràcies a tots i totes!